

**İllik və konsolidasiya edilmiş hesabatların icbari auditi üzrə
AVROPA PARLAMENTİ VƏ ŞURASININ
17 may 2006-cı il tarixli 2006/43/EC
DİREKTİVİ**

(Şuranın 78/660/EEC və 83/349/EEC Direktivlərinə əlavə və 84/252/EEC Direktivinin ləğvi)

(mətn AİB tələblərinə müvafiq şəkildə tərtib edilmişdir)

AVROPA PARLAMENTİ VƏ AVROPA İTTİFAQI ŞURASI,

Avropa İqtisadi Birliyini təsis edən Müqaviləni, xüsusilə də həmin müqavilənin 44(2)(g) maddəsini, həmçinin Komissiyanın təkliflərini, Avropa İqtisadi və Sosial Komitəsinin rəyini nəzərə alaraq¹, Müqavilənin 251-ci maddəsində göstərilmiş prosedurlara uyğun şəkildə fəaliyyət göstərərək²,

Eləcə də nəzərə alaraq ki:

Hal-hazırda müəyyən tip şirkətlərin illik hesabatları ilə bağlı Şuranın 25 iyul 1978-ci il tarixli Dördüncü 78/660/EEC Direktivi³, konsolidasiya edilmiş hesabatla əlaqədar Şuranın 13 iyun 1983-cü il tarixli Yeddinci 83/349/EEC Direktivi⁴, bank və digər maliyyə institutlarının illik və konsolidasiya edilmiş hesabatları üzrə Şuranın 8 dekabr 1986-cı il tarixli 86/635/EEC direktivi⁵, eləcə də sığorta müəssisələrinin illik və konsolidasiya edilmiş hesabatları üzrə Şuranın 19 dekabr 1991-ci il tarixli 91/674/EEC Direktivi⁶ tələb edir ki, illik və konsolidasiya edilmiş hesabatların auditi bunu həyata keçirməyə hüquq və səlahiyyəti olan bir və daha çox şəxs tərəfindən həyata keçirilsin. İcbari auditin aparılması üçün cavabdeh şəxsin təsdiq olunması şərtləri öz əksini mühasibat sənədlərinin icbari auditinin icrası üzrə cavabdeh şəxsin təsdiqi barədə Şuranın 10 aprel 1984-cü il tarixli Səkkizinci 84/253/EEC Direktivində tapıb⁷.

AİB-də icbari auditə yekdil yanaşmadakı nöqsanlar Komissiyanın 1998-ci il tarixli "Avropa İttifaqında icbari audit: məsələnin həlli yolları haqqında"⁸ məlumat vərəqində Audit Komitəsinin yaradılması təklifi ilə çıxış etməsinə səbəb oldu. Bu komitə peşəkar auditlər və Üzv Dövlətlər arasında sıx əməkdaşlıq vəziyyətində gələcək tədbirlərin işlənilib-hazırlanmasını həyata keçirə bilər.

Bu komitənin gördüyü işlər əsasında, 15 noyabr 2000-ci ildə Komissiya "Avropa İttifaqında icbari auditin keyfiyyətinə zəmanət üzrə tövsiyələr: minimal tələblər"⁹ı, 16 may 2002-ci ildə isə "Aİ-də icbari auditin həyata keçirən auditorun müstəqilliyinə dair tövsiyələr"¹⁰ı dərc etdi.

Bu direktivin məqsədi icbari auditə aid tələbləri yüksək səviyyəyə (lakin bütünlüklə olmayaraq) uyğunlaşdırmaqdan ibarətdir. İcbari auditin tələb edən Üzv Dövlət, hazırkı direktivlə digər bir hal nəzərdə tutulmayıbsa, daha sərt tələblər qoya bilər.

Hazırkı Direktiv əsasında icbari auditin həyata keçirən auditorların icbari audit üzrə əldə etdikləri auditor ixtisasları bərabər hüquqlu-ekvivalent hesab edilməlidir. Bunun da nəticəsində, Üzv Dövlətlər auditor firmalarında səs hüququna malik çoxluğun yerli auditorların tərəfində olmasını, yaxud auditor firmasının inzibati və ya rəhbər işçi heyətinin əksəriyyətinin yerli səviyyədə təsdiq olunmuş auditorlardan təşkil olunmasını təkid edə bilməz.

İcbari audit korporativ hüquq, vergi qanunvericiliyi və sosial təminatlara dair qanunvericilik üzrə adekvat biliklərə malik olmağı tələb edir. Digər Üzv Dövlətdən olan auditin həmin ixtisası əldə etməsindən əvvəl bu sahədəki bilikləri yoxlanmalıdır.

¹ OJ C 157, 28.6.2005, səh. 115.

² Avropa parlamentinin 28 sentyabr 2005-ci il tarixli rəyi (hələ ki rəsmi bülletəndə dərc edilməyib) və Şuranın 25 aprel 2006-cı il tarixli qərarı.

³ OJ L 222, 14.8.1978, səh. 11. Sonuncu düzəlişləri Avropa parlamenti və Şurasının 2003/51/EC Direktivində əksini tapan Direktiv (OJ L 178, 17.7.2003, səh. 16).

⁴ OJ L 193, 18.7.1983, səh. 1. Sonuncu düzəlişləri 2003/51/EC Direktivində əksini tapan Direktiv.

⁵ OJ L 372, 31.12.1986, səh. 1. Sonuncu düzəlişləri 2003/51/EC Direktivində əksini tapan Direktiv.

⁶ OJ L 374, 31.12.1991, səh. 7. Sonuncu düzəlişləri 2003/51/EC Direktivində əksini tapan Direktiv.

⁷ OJ L 126, 12.5.1984, səh. 20.

⁸ OJ C 143, 8.5.1998, səh. 12.

⁹ OJ L 91, 31.3.2001, səh. 91.

¹⁰ OJ L 191, 19.7.2002, səh. 22.

Üçüncü tərəfləri qorumaq məqsədi ilə, bütün təsdiq olunmuş auditorlar və auditor firmaları ictimaiyyətə açıq olan reyestrə daxil olmalı və həmin reyestrə də peşəkar auditorlar və auditor firmaları ilə bağlı əsas məlumatlar öz əksini tapmalıdır.

İcbari audit üzrə Peşəkar auditor ən yüksək etik standartlara əməl etməlidir. Beləliklə, onlar peşə etikasına və öz hərəkətlərini tənzimləməli, ən azı ictimai maraqlara əməl etməyi, peşə düzgünlüyünü və obyektivliyini qorumağı bacarmalı, eləcə də sağlam rəqabət və dəqiq yanaşma tərzinə riayət etməlidirlər. Peşəkar auditin ictimai maraqlara əməl etməsi dedikdə, insan və institutlardan ibarət geniş bir dairənin icbari auditini həyata keçirən auditorun keyfiyyətli işinə güvənməsi başa düşülür. Yüksək keyfiyyətli audit maliyyə hesabatlarının səmərəliliyini və etibarlılığını artırmaq yolu ilə bazarların düzgün işləməsinə gətirib çıxarır. Komissiya minimal norma olaraq, peşə etikasına və onun istifadəsi ilə bağlı tədbirlərin görülmə zərurəti haqqında qaydalar qəbul edə bilər. Bu kimi qaydalar qəbul edilərsə, bu zaman Beynəlxalq Mühəsiblər Federasiyasının (BMF) Etika Məcəlləsində təsvir olunmuş prinsiplər nəzərə alın bilər. İcbari audit üzrə ixtisaslaşmış auditorların və auditor firmalarının öz müştərilərinin məxfiliyini qoruması vacibdir. Onlar peşə sirləri ilə bağlı ciddi qaydalara əməl etməlidir. Lakin bu ciddilik, hazırkı Direktivin normalarının pozulmasına gətirib çıxarmamalıdır. Bu məxfilik qaydalarına xüsusi audit dərslərində iştirakını dayandıran istənilən icbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firması da əməl etməlidir.

İcbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firmaları audit öhdəliklərini yerinə yetirərkən müstəqil olmalıdırlar. Onlar audit olunan quruma auditin keçirilməsi zamanı meydana çıxmış məsələlər barədə məlumat verməli, lakin həmin qurum tərəfindən qərarların qəbulu zamanı bununla bağlı daxili proseslərdən kənar qalmalı, münasibət bildirməməlidir. Onların müstəqilliyinə əsaslı təhlükə yaranarsa, yaxud bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün bütün lazımi vasitələrdən istifadə etdikdən sonra həmin təhlükə qüvvədə qalarsa, bu zaman audit işdən və tapşırığın icrasından imtina etməlidir. Auditorun müstəqilliyinin aradan qalxması ilə əlaqədar nəticələr müxtəlif ola bilər. Burada auditin həyata keçirildiyi qurumla auditor arasında münasibət ilə auditin həyata keçirildiyi qurumla şəbəkə arasında münasibət fərqli ola bilər. Lakin 2(14) maddəsindən müəyyən edilmiş kooperativdən, yaxud 86/635/EES Direktivinin 45-ci maddəsində müəyyən edilmiş analoji qurumdan, milli qanunvericiliyə əsasən qeyri-kommersiya auditor şirkətinin üzvü olmaq tələb olunduqda, yaxud buna icazə verildikdə belə, obyektiv, iddiasız və məlumatlı tərəf o nəticəyə gəlməməlidir ki, üzvlüyə əsaslanan münasibətlərə görə icbari auditini həyata keçirən auditor öz müstəqilliyini güzəştə getməlidir. Bu cür audit qurumları öz üzvlərini audit edərkən, auditorun müstəqillik prinsipləri həm icbari auditini həyata keçirən auditora, həm də icbari auditin keçirilməsinə təsir edən şəxslərə şamil olunur. icbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firmalarının müstəqilliyinə yaranmış təhlükələrə nümunə kimi audit olunan qurumla yaranan, əlavə qeyri-audit xidmətlərinin həyata keçirilməsi zamanı yaranan birbaşa və ya dolayısı maliyyə maraqlarını göstərmək olar. Audit olunan qurumdan alınan ödənişin səviyyəsi və/və ya ödənişin verilmə forması icbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firmalarının müstəqilliyinə təhlükə ola bilər. Həmin təhlükələrin azaldılması, yaxud aradan qaldırılması üçün həyata keçirilən təhlükəsizlik tədbirlərinə qadağalar, məhdudiyətlər, digər strategiya və üsullar, eləcə də məlumatların aşkarlanması aiddir. İcbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firmaları onların müstəqilliyinin itirilməsinə gətirib çıxaran əlavə qeyri-audit xidmətlərini yerinə yetirməkdən imtina etməlidir. Komissiya minimum standartlar qismində müstəqil fəaliyyət üzrə profilaktik ölçülər götürə bilər. Bu kimi qərarlar qəbul edərkən, Komissiya yuxarıda göstərilən 16 may 2002-ci il Təvsiyələrinin prinsiplərini nəzərə almalıdır. Auditorlar “şəbəkə” daxilində fəaliyyət göstərdiklərinə görə, onların müstəqilliyini müəyyən etmək üçün “şəbəkə” konsepsiyasını aydınlaşdırmaq lazımdır. Bu mənada, bir sıra müxtəlif şəraitləri, instansiyaları nəzərdən keçirmək lazımdır ki, həmin instansiyaların strukturu - məqsədi gəlir və ya xərclərdə iştirak olan “şəbəkə” mənasını ifadə etsin. “Şəbəkə”nin mövcudluğunu nümayiş etdirmək üçün lazım olan kriteriyanı daimi müştərilərə malik və hər kəs üçün açıq olan faktiki şərait üzrə qiymətləndirmək və ölçmək lazımdır.

İcbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firmalarının müstəqilliyini saxlaması üçün tədbirlər görmək lazım olduqda, özünüoxlama, yaxud şəxsi maraq üçün, icbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firmaları deyil, əksinə Üzv Dövlətlər icbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firmalarının audit üzrə öz müştəriləri ilə münasibətdə vəzifəsindən kənarlaşdırılması, yaxud audit tapşırığından imtina etməsi kimi məsələləri həll etməlidirlər. Lakin bu hal onunla nəticələnəməlidir ki, Üzv Dövlət icbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firmalarına öz müştərilərinə qeyri-audit xidmətlərini həyata keçirmək imkanı verilməməsinə əsas vəzifə kimi qarşılarına qoymuş olsunlar.

Özünüoxlama, yaxud şəxsi maraqlardan doğaraq, icbari auditini həyata keçirən auditor və auditor firmasının müstəqilliyini qorumaq məqsədilə onların icbari auditini həyata keçirməsinin qarşısının alınmasının düzgün olub-olmadığını müəyyən edərkən, bir faktı da nəzərə almaq lazımdır: audit olunan ictimai maraq kəsb edən qurum Avropa Parlamentinin və Avropa Şurasının 21 aprel 2004-cü il tarixli “Maliyyə alətləri bazarı haqqında” 2004/39/EC Direktivinin 4(1) maddəsinin 14-cü bəndində göstərilmiş mənanı ifadə edən və alqı-satqı üçün qanuni şəkildə fəaliyyət göstərən bazara ötürülən dövr edən qiymətli kağızlar buraxıb, yaxud buraxmayıb¹¹.

Ən vacib məsələlərdən biri AİB qanunvericiliyinin tələb etdiyi bütün icbari auditin daim yüksək keyfiyyətini təmin etməkdir. Bütün icbari auditlər beynəlxalq audit standartlarına uyğun şəkildə keçirilməlidir. Həmin standartlarla nəzərdə tutulan tədbirləri, icrası Avropa Komissiyasına¹² həvalə olunmuş Avropa Şurasının 28 iyun 1999-cu il tarixli

¹¹ OJ L 145, 30.4.2004, səh. 1.

¹² OJ L 184, 17.7.1999, səh. 23.

1999/468/EC qərarına müvafiq olaraq rəsmi şəkildə qəbul etmək lazımdır. Audit üzrə texniki komitə, yaxud qrup bütün beynəlxalq audit standartlarının texniki yararlığının qiymətləndirilməsi zamanı Avropa Komissiyasına yardım etməli, eləcə də Üzv Dövlətlər daxilində ictimai orqanların nəzarət sistemini tətbiq etməlidir. Maksimum uyğunluq əldə etmək üçün Üzv Dövlətlərə əlavə olaraq dövlət audit prosedurları, yaxud tələbləri tətbiq etmək imkanı verilməlidir, bir şərtlə ki, bunların həyata keçməsi üçün illik və konsolidasiya edilmiş hesabatların icbari auditinin həcmi ilə əlaqədar həmin dövlətlərin milli qanunvericilik xüsusiyyətləri bunu həyata keçirməyə imkan versin və qəbul edilmiş beynəlxalq standartlarla ziddiyyət təşkil etməsin. Üzv Dövlətlər tərəfindən həmin əlavə prosedura və tələblər daima yenilənən beynəlxalq audit standartlarının müzakirəsinə qoyulanadək icra oluna bilər. Lakin qəbul edilmiş beynəlxalq audit standartları icbari auditin icrasına qoyulmuş yerli tələblərlə hüquqi ziddiyyət yaratdıqda, bu zaman Üzv Dövlət 26(3) maddəsində göstərilmiş tədbirlərin tətbiqi gözlənilməklə, beynəlxalq audit standartlarının ziddiyyətli hissəsini çıxara bilər. Üzv Dövlətlər tərəfindən edilən istənilən əlavə və ya dəyişiklik şirkətlərin illik hesablarının düzgünlük səviyyəsini qorumaq və ictimai maraqları hədəf olaraq icra olunmalıdır. Yuxarıda göstərilənlərdən bu nəticə çıxır ki, Üzv Dövlətlər əlavə auditor hesabatını nəzarət komissiyasına təqdim etməyi tələb edə, yaxud korporativ idarəetmənin rəsmi qaydalarına əsaslanan digər hesabat və ya audit tələbi ilə çıxış edə bilər.

Avropa İqtisadi Birliyində istifadə üçün Avropa Komissiyasının qəbul etdiyi beynəlxalq audit standartları, hər şeydən əvvəl, beynəlxalq səviyyədə hamı tərəfindən qəbul edilən olmalı, eləcə də açıq və şəffaf proseduralara əməl edən bütün maraqlı tərəflərin birbaşa iştirakı ilə işlənilib hazırlanmalı, illik və konsolidasiya edilmiş hesabatların keyfiyyət və etibarlıq səviyyəsini artırmalı, həmçinin Birliyin ictimai maraqları altında adaptasiya edilmək imkanına malik olmalıdır. Standartın tərkib hissəsi kimi Beynəlxalq auditor təcrübəsi haqqında qaydaların qəbul edilməsinin vacibliyi məsələsi 1999/468/EC Qərarına müvafiq olaraq, hər bir konkret hal üçün qiymətləndirilməlidir. Komissiya təminat verməlidir ki, rəsmi səviyyədə qəbul prosesi başlamazdan qabaq, həmin tələblərə əməl olunması hallarının təsdiqi üçün yoxlanış həyata keçirilmişdir və yoxlanışın nəticələri ilə əlaqədar, hazırkı Direktivə müvafiq olaraq, Komitənin üzvlərinə hesabat təqdim edilmişdir.

Konsolidasiya edilmiş hesabatlar zamanı, qrupun komponentlərini audit edən icbari auditi həyata keçirən auditorların vəzifələrinin açıq şəkildə müəyyənləşdirilməsi vacib məsələlərdəndir. Bu məqsədlə, qrup auditoru auditor rəyi üzrə tam məsuliyyət daşmalıdır.

Həmin audit standartlarını tətbiq edən şirkətlər arasında müqayisə meyarını artırmaq və audit xidmətlərinə ictimai inamı möhkəmlətmək üçün, Avropa Komissiyası təsdiq olunmuş beynəlxalq mühasibat standartlarının əsasında hazırlanmış illik və konsolidasiya edilmiş hesabatların auditi üçün rəsmi səviyyədə auditor rəyinin şablonunu qəbul edə bilər. Bu zaman həmin rəy üzrə müvafiq standartın AİB səviyyəsində qəbul edilməsi halları istisna təşkil edəcək. Müntəzəm yoxlamaların həyata keçirilməsi icbari audit zamanı daima yüksək keyfiyyətə nail olmaq üçün əla vasitə hesab olunur. İcbari auditi həyata keçirən auditor və auditor firmalarının işi keyfiyyətə zəmanət sistemi ilə tənzimlənməli və elə təşkil olunmalıdır ki, icbari auditi həyata keçirən auditor və auditor firmalarının keyfiyyəti yoxlamalar vasitəsi ilə düzəlməməlidir. Keyfiyyətə nəzarət sisteminin tətbiqi ilə münasibətdə, Üzv Dövlətlər qərar qəbul edə bilərlər ki, fərdi auditorlar keyfiyyətə nəzarətin ümumi strategiyasını tətbiq edirlərsə, bu zaman yalnız auditor firmalarından ümumi tələb olunan məsələləri müzakirə etmək lazımdır. Üzv-Dövlətlər keyfiyyətə nəzarət sistemini o şəkildə təşkil etməlidirlər ki, ayrı-ayrı auditorlar öz keyfiyyətə nəzarət sistemini ən uzağı hər altı ildən bir yoxlasınlar. Bu mənada, keyfiyyətə nəzarət sisteminin maliyyələşdirilməsi gərəksiz təsirlərdən qorunmalı və müstəqil olmalıdır. Keyfiyyətə nəzarət sisteminə ictimaiyyətin etibarı aşağı olduqda, Avropa komissiyasının keyfiyyətə nəzarət sisteminin təşkili ilə bağlı məsələlərdə profilaktik tədbirlərin görülməsi və maliyyələşdirməsi üçün kifayət qədər sərişəsi olmalıdır. İştirakçı tərəflərin üzərinə əlavə öhdəliklərin qoyulmasından çəkinmək baxımından, keyfiyyətə nəzarəti yoxlamaq üçün uyğun yanaşmaların axtarılıb-tapılmasında Üzv Dövlətlərin ictimai nəzarət sistemlərini həvəsləndirmək lazımdır.

Araşdırma və müvafiq cərimə tədbirləri icbari auditin qeyri-qənaətbəxş həyata keçirilməsinin qarşısını almağa və onu korrekt etməyə kömək edir.

İcbari auditi həyata keçirən auditor və auditor firmaları öz işlərini lazımi dərəcədə ehtiyatlı görməyə görə və eyni zamanda keyfiyyətsiz işə görə dəymiş maliyyə zərərlərinə görə məsuliyyət daşıyırlar. Lakin auditor və auditor firmalarının öz peşə fəaliyyəti ilə əlaqədar zərərdən sığortalanmanı əldə etmək imkanına onların qeyri-məhdud maliyyə məsuliyyətinə aid olub-olmadıqları təsir edir. Avropa komissiyası, öz növbəsində, Üzv Ölkələrdə məsuliyyət sisteminin fərqli olduğunu nəzərə almaqla, bu kimi məsələləri araşdırıb yoxlamağa cəhd edir.

Üzv Dövlətlər öz ölkələri daxilində nəzarət etməklə, icbari auditi həyata keçirən auditor və auditor firmalarına səmərəli dövlət nəzarət sistemini təşkil etməlidir. Dövlət nəzarəti baxımından, mövcud qanunvericilik Üzv Dövlətlərin səmərəli nəzarət etmələri üçün Avropa cəmiyyəti səviyyəsində həmin dövlətlərin yüksək səviyyəli əməkdaşlığının qurulmasına imkan verməlidir. Dövlət nəzarət sistemi icbari auditlə yaxşı tanış olan təcrübəsiz mütəxəssislər vasitəsi ilə tənzimlənməlidir. Bu kimi təcrübəsiz mütəxəssislər heç vaxt auditor peşəsi ilə hər hansı formada əlaqəsi olmayan, yaxud əvvəllər mühasib kimi çalışsan, hazırda isə bu işlə məşğul olmayan şəxslər ola bilərlər. Lakin Üzv Dövlətlər dövlət nəzarət sisteminin idarə edilməsi məqsədilə az sayda təcrübəli mütəxəssisləri işə cəlb edə bilərlər. Üzv ölkələrin səlahiyyətli orqanları icbari auditi həyata keçirən auditor və auditor firmaları ilə münasibətdə öz nəzarət etmə vəzifələrini icra etmək məqsədilə, lazım olduqda, istənilən vaxt bir-biri ilə əməkdaşlıq edə bilərlər. Bu kimi əməkdaşlıq Avropa cəmiyyətinin daxilində icbari auditin daim yüksək keyfiyyətli olmasına əsaslı təminat yarada bilər. Üzv

Dövlətlər tərəfindən təyin edilmiş səlahiyyətli orqanların Avropa səviyyəsində səmərəli əməkdaşlığının və koordinasiyanın təmin olunması zərurəti yarandığı vaxtdan etibarən, əməkdaşlığın təminatı üzrə cavabdeh qurumun təyin olunması digər Üzv Dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarının digərləri ilə ayrı-ayrılıqda əməkdaşlığına heç bir xələl gətirmədən baş verməlidir.

Dövlət nəzarətinin prinsipləri haqqında 32(2) maddəsinin müddəalarına əməl olunmanı təmin etmək üçün, təcrübəsiz mütəxəssis icbari auditə məxsus sahələrlə, ya onun keçmiş fəaliyyəti zamanı bu kimi peşə vərdişlərinin olması, ya da alternativ olaraq, 8-ci maddədə göstərilmiş ən azı bir mövzu ilə tanış olması nəzərə alınmaqla, tanışlığının olduğu qəbul edilir.

İcbari auditə həyata keçirən auditor və auditor firmaları audit olunan qurumun səhmdarları, yaxud iştirakçılarının ümumi yığınağı tərəfindən təyin olunur. Auditorun müstəqilliyini qorumaq məqsədilə, onların auditə aparmaq işindən uzaqlaşdırılması məsələsinə yalnız ciddi əsaslar olduqda və bu əsaslar dövlət nəzarət orqanı, yaxud orqanlarına məlum olduqda yol verilir.

İctimai maraq kəsb edən qurum yüksək şəffaflığa malik olduğundan, eləcə də iqtisadi baxımdan daha əhəmiyyətli hesab olunduğundan, həmin müəssisələrin illik və konsolidasiya edilmiş hesabatlarının auditə zamanı daha sərt tələblər qoymaq lazımdır.

Auditor komitələri və səmərəli daxili nəzarət sistemi maliyyə və əməliyyat risklərini, eləcə də standartlara uyğunsuzluq risklərini minimuma endirməyə və maliyyə hesabatının keyfiyyətini qaldırmağa kömək edir. Üzv Dövlətlər auditor komitələrinin yaradılması üsullarını və onların vəzifələrini müəyyən edən "Listinq şirkətlərinin qeyri-icraedici direktorlarının və müşahidə şurasının üzvlərinin rolu və müşahidə şuralarının komitələri haqqında"¹³ Avropa Komissiyasının 15 fevral 2005-ci il tarixli Təvsiyəsini diqqətə çatdırmaqla, Üzv Dövlətlər auditor komitəsi və ya həmin vəzifələri daşıyan digər uyğun orqanın icrasına verilən funksiyaların inzibati və ya müşahidə orqanı tərəfindən bütövlüklə həyata keçirilə bilməsi imkanını müəyyən edə bilər. 41-ci maddədə göstərilən auditor komitəsinin öhdəlikərini nəzərə çatdırmaqla, icbari auditə həyata keçirən auditor və auditor firmaları bu komitəyə heç bir halda tabe olmamalıdır.

Üzv Dövlətlər, həmçinin dövr edən qiymətli kağızları qanuni şəkildə fəaliyyət göstərən bazarlara daxil olmaq imkanına malik və kollektiv investisiya müəssisələrinə malik ictimai maraq kəsb edən qurumların audit komitəsinə malik olmaq imkanından məhrum etmək barədə qərar qəbul edə bilər. Bu hal özündə onu ehtiva edir ki, əgər kollektiv investisiya müəssisələri aktivlərin yalnız ümumi fondada birləşməsi məqsədilə fəaliyyət göstərsə, bu zaman audit komitəsinin fəaliyyəti heç də həmişə qənaətbəxş olmur. Maliyyə hesabatları və əlaqədar risklər digər ictimai maraq kəsb edən qurumlarla müqayisə oluna bilməz. Bundan əlavə, dövr edən qiymətli kağızlar üzrə kollektiv investisiya müəssisələri (UCITS) və onların idarəedici şirkətləri müəyyən sərt hüquqi vəziyyətdə fəaliyyət göstərir və onların depozitarları tərəfindən qoyulan nəzarət kimi spesifik idarəçilik mexanizmlərinə tabedirlər. Fəaliyyəti 85/611/EEC¹⁴ Direktivi ilə uzlaşmayan, lakin həmin direktivdə göstərilən bərabər müdafiə tədbirləri ilə tənzimlənən bu kimi kollektiv investisiya müəssisələrinə, Üzv Dövlətlər bu cür xüsusi hallarda fəaliyyəti yuxarıda göstərilən Direktivlə uzlaşan kollektiv investisiya müəssisələrinə göstərilən eyni münasibəti sərgiləməlidir.

İctimai maraq kəsb edən qurumların auditorlarının müstəqilliyini möhkəmləndirmək üçün, bu kimi qurumları audit edən əsas audit tərəfdaşları əvəzlənməlidir. Bu cür əvəzlənməni təşkil etmək üçün, Üzv Dövlət audit olunan qurumun əsas audit tərəfdaşının dəyişdirilməsini tələb edə, eyni zamanda əsas audit tərəfdaşının əlaqədar olduğu auditor firmasına icbari auditə aparılan qurumun auditoru olmasına imkan verməlidir. Üzv Dövlət qarşıya qoyulan məqsədlərə nail olmaq üçün əgərləbatan variant taparsa, bu zaman Üzv Dövlət 42(2) maddəsinin müddəalarını pozmadan, alternativ olaraq, auditor firmasının əvəzlənməsini tələb edə bilər.

Qiymətli kağızlar üzrə bazarların qarşılıqlı əlaqəsi Avropa cəmiyyətinin qiymətli kağız bazarları ilə münasibətdə üçüncü ölkələrdən olan auditorların gördüyü işin yüksək keyfiyyətinə zəmanət verilməsini tələb edir. Əlaqədar auditorlar qeydiyyatdan keçməlidirlər ki, keyfiyyətə nəzarət üzrə yoxlamaya cəlb oluna bilsinlər və araşdırma, eləcə də cəzalandırma sisteminin içində olsunlar. Üzv Dövlətlərin köməkliyi ilə bərabərlik üzrə yoxlanışların Avropa Komissiyası tərəfindən həyata keçməsi şərti ilə, qarşılıqlı əvəzlənmə yolu ilə bu hallar qismən ləğv oluna bilər.

İstənilən halda, 2004/39/EC Direktivinin 4(1) maddəsinin 14-cü bəndində göstərilən mənada bazar üçün dövr edən qiymətli kağızlar buraxan müəssisə ya Üzv Dövlətdə qeydiyyatdan keçən auditor vasitəsi ilə, ya da Avropa komissiyası, yaxud Üzv Dövlət tərəfindən qəbul edilən nəzarət prinsipləri, keyfiyyətə nəzarət sistemi, eləcə də araşdırma və cəzalandırma sistemləri üzrə Avropa birliyinin tələblərinə cavab verən və həmin auditorun doğma vətəni olan üçüncü ölkələrin səlahiyyətli orqanları tərəfindən nəzarət olunan auditor vasitəsi ilə yoxlanmalıdır və bunun üçün qarşılıqlı əvəzlənmə əsas sayılır. Bir Üzv Dövlətin hər hansı bir üçüncü ölkənin keyfiyyətə nəzarət sistemini alternativ sayması digər Üzv Dövləti bu cür yanaşmanı qəbul etməsinə məcbur edə bilməz. Bu zaman Komissiyanın qərarı da bu cür yanaşmanı qəbul etməyə məcbur edə bilməz.

¹³ OJ L 52, 25.2.2005, səh. 51.

¹⁴ Avropa Şurasının 20 dekabr 1985-ci il tarixli Dövr edən qiymətli kağızların kollektiv investisiya müəssisələri ilə əlaqədar qanunlarının, normativ aktlarının və inzibati qaydalarının koordinasiyası haqqında 85/611/EEC Direktivi (UCITS) (OJ L 375, 31.12.1985, səh. 3). Sonuncu düzəlişləri Avropa Parlamenti və Avropa Şurasının 2005/01/EC Direktivində əksini tapan Direktiv (OJ L 79, 24.3.2005, səh. 9)

Beynəlxalq audit qruplarının çətinliyi onların Üzv Dövlətlərin və üçüncü ölkələrin səlahiyyətli orqanları ilə keyfiyyətli əməkdaşlıq etməsini tələb edir. Üzv Dövlət əmin etməlidirlər ki, üçüncü ölkələrin səlahiyyətli orqanları audit yoxlamaları üzrə sənədlərə və digər səlahiyyətli dövlət orqanlarının sənədlərinə çıxış əldə edə bilər. Bu məsələ ilə bağlı əlaqəsi olan tərəfin hüquqlarını qorumaq məqsədi ilə, eləcə də bu kimi kağız və sənədlərə çıxışı asanlaşdırmaq üçün, Üzv Dövlətlərə səlahiyyətli dövlət orqanlarının razılığı ilə, həmin orqanlara birbaşa çıxış əldə etmək imkanı verilməlidir. Bu cür çıxışın verilməsi üçün uyğun meyarlardan biri – Avropa komissiyasının zəruri hesab etdiyi tələblərə həmin səlahiyyətli orqanların cavab verməsidir. Komissiyanın bu qərarını gözləməklə və bu sənəddə göstərilən şərtləri pozmamaqla, Üzv Dövlətlər bu kimi tələblərin nə dərəcədə məqsədyönlü olub-olmamasını qiymətləndirə bilərlər.

36 və 37-ci maddələrdə göstərilmiş məlumatların yayılması “Şəxsi məlumatların işlənməsi zamanı şəxsiyyətin qorunması və bu cür məlumatların sərbəst yayılması haqqında” Avropa Parlamentinin və Avropa Şurasının 24 oktyabr 1995-ci il tarixli 95/46/EC Direktivi ilə təsdiq olunmuş formada, üçüncü ölkələrə şəxsi məlumatların ötürülməsi qaydalarına uyğun şəkildə həyata keçirilə bilər¹⁵.

Bu direktivin tətbiqi üzrə zəruri addımlar 1999/468/EC qərarına uyğun şəkildə qəbul edilməli və Avropa parlamentində Komissiya tərəfindən maliyyə xidmətləri üzrə qanunvericiliyin tətbiqi ilə əlaqədar 5 fevral 2002-ci ildə edilən bəyanata uyğun formada atılmalıdır.

Avropa Parlamentinə layihə düzəlişlərinin və profilaktik tədbirlərin ilkin təqdim edilməsi anından etibarən, onların araşdırılması və öz rəyini bildirməsi üçün üç ay müddət verilməlidir. Bununla belə, təcili və lazımı qaydada əsaslandırılmış hallarda, bu müddət qısaldıla bilər. Bu müddət ərzində Avropa Parlamenti qərar qəbul edirsə, Avropa komissiyası layihə düzəlişlərinin və tədbirlərin təkrar yoxlamasını həyata keçirməlidir.

Bu Direktivin məqsədinə – yəni, beynəlxalq audit standartlarının ayrıca kompleksinin tətbiqi, təhsilə dair tələblərin yenilənməsi, peşə etikasının müəyyən edilməsi və Birlikdə icbari auditin gələcək inkişafı və harmoniyası üçün Üzv Dövlətlərin müvafiq səlahiyyətli orqanları ilə üçüncü ölkələrin müvafiq səlahiyyətli orqanları arasında əməkdaşlığın texniki icrasına nail olma, icbari auditə etibarın artması üçün həmin ölkələr arasında əməkdaşlığın lazımı səviyyədə artması – Üzv Dövlətlər tərəfindən lazımı şəkildə nail olunmaza, yaxud Birlik səviyyəsində bu Direktivin miqyası və təsiri ilə bəzi nailiyyətlər əldə olunarsa, bu zaman Birlik Müqavilənin 5-ci maddəsində göstərilən subsidiarlıq prinsipinə müvafiq olaraq lazımı ölçülər götürə bilər. Göstərilmiş maddədə qeyd olunan proporsionallıq prinsipinə müvafiq olaraq, bu Direktiv qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmaq vəzifələrinin çərçivəsindən çıxmır.

İcbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmaları ilə audit olunan qurum arasında münasibətləri daha şəffaf qurmaq üçün, 78/660/EEC və 83/349/EEC Direktivlərinə auditora audit xidmətlərinə görə ödənilən haqqın və illik və konsolidasiya edilmiş hesabatların auditinə əlavə olaraq qeyri-audit xidmətlərinə görə ödənilən haqqın açıqlanması tələbini daxil etmək lazımdır.

84/253/EEC Direktivi ləğv olunmalıdır, çünki orada dövlət nəzarəti, intizam sistemi və keyfiyyətə zəmanət sistemi kimi müvafiq audit infrastrukturalarının təmin olunması üçün kompleks qaydalarda çatışmazlıqlar var və orada Üzv Dövlətlər və üçüncü ölkələr arasında əməkdaşlıq məsələləri xüsusi şəkildə əksini tapmır. Hüquqi əsas təmin etmək üçün qeyd olunmalıdır ki, 84/253/EEC Direktivinə müvafiq təsdiq olunan icbari auditə həyata keçirən auditor və auditor firmaları hazırkı Direktivə əsasən təsdiq olunmuş sayılırlar.

AŞAĞIDAKI DİREKTİV QƏBUL EDİLMİŞDİR:

¹⁵ OJ L 281, 23.11.1995, səh. 31. Sonuncu düzəlişləri (EC) № 1882/2003 Normativində əksini tapan Direktiv (OJ L 284, 31.10.2003, səh. 1).

Maddə 1

Mövzu

Hazırkı Direktiv illik və konsolidasiya edilmiş hesabatların icbari auditi ilə əlaqədar qaydaları müəyyən edir.

Maddə 2

İstilahlar

Hazırkı Direktivin məqsədləri ilə əlaqədar aşağıdakı istilahlər qəbul edilmişdir:

“icbari audit” Avropa İqtisadi Birliyinin qanunvericiliyi ilə tələb olunan illik və konsolidasiya edilmiş hesabatların auditi mənasını ifadə edir;

“icbari auditi həyata keçirən auditor” hazırkı Direktivə müvafiq olaraq, icbari auditi həyata keçirmək üçün hər-hansı Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanları tərəfindən təsdiq edilmiş fiziki şəxs mənasını ifadə edir.

“auditor firması” hazırkı Direktivə müvafiq olaraq, icbari auditi həyata keçirmək üçün hər-hansı Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanları tərəfindən təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq təsdiq edilmiş hüquqi və ya digər qurum mənasını ifadə edir.

“üçüncü ölkələrin auditor qurumları” üçüncü ölkədə qeydiyyatdan keçmiş şirkətin illik və ya konsolidasiya edilmiş hesabatlarının auditini aparan, təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq istənilən qurum mənasını ifadə edir.

“üçüncü ölkələrin auditorları” üçüncü ölkədə qeydiyyatdan keçmiş şirkətin illik və ya konsolidasiya edilmiş hesabatlarının auditini aparan fiziki şəxs mənasını ifadə edir.

“qrup auditoru” konsolidasiya edilmiş hesabatların auditini aparan icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmaları mənasını ifadə edir.

“şəbəkə” geniş struktur mənasını ifadə edir:

- əməkdaşlıq məqsədi ilə yaradılmış və icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarının məxsus olduğu məkan;

- ümumi istifadədə olan gəlir və ya xərclərin, payların bölüşdürülməsi, keyfiyyət nəzarət üzrə ümumi proseduralara və siyasətə, eləcə də biznesin ümumi strategiyasına, ticarət adının istifadəsinə, yaxud peşə resurslarının əsaslı hissəsinə nəzarətin həyata keçirilməsi, onların idarə olunması və müəyyənləşdirilməsi məqsədilə yaradılan məkan.

“auditor firmasının affiliatı” təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, ümumi mülkiyyət, nəzarət və idarəetmə vasitələri ilə auditor firması ilə əlaqəli olan istənilən müəssisə;

“auditor rəyi” icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firması tərəfindən buraxılan və barəsində 78/660/EEC Direktivinin 51a maddəsində və 83/349/EEC Direktivinin 37-ci maddəsində qeyd olunan rəy mənasını ifadə edir.

“səlahiyyətli orqanlar” qanunvericiliklə təyin olunmuş və icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmaları, onların xüsusi aspektləri üzərində nəzarəti həyata keçirən orqanlar mənasını ifadə edir. Bir sıra xüsusi maddələrdə “səlahiyyətli orqanlar” istilahına edilən istinad həmin maddədə əksini tapan vəzifələrin icrasına cavabdeh olan orqanlar mənasını ifadə edir.

“beynəlxalq audit standartları” müəyyən dərəcədə icbari auditlə əlaqəsi olan Beynəlxalq Audit Standartları (BAS) və müvafiq qayda və standartlar mənasını ifadə edir.

“beynəlxalq mühasibat standartları” Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları (BMUS), Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartları (BMHS) və onların müvafiq interpretasiyaları (Standartların interpretasiyası üzrə daimi komitənin və Maliyyə hesabatlarının interpretasiyası üzrə beynəlxalq komitənin – interpretasiyaları SIC və IFRIC), bu standartlara edilən müvafiq dəyişiklik və əlavələr, eləcə də Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartları üzrə İcra Komitəsi tərəfindən buraxılan, yaxud qəbul edilən gələcək standart və interpretasiyalar (IASB) mənasını ifadə edir.

“ictimai marağ kəsb edən qurumlar” fəaliyyəti Üzv Dövlətlərin müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənən, 2004/39/EC Direktivinin 4(1) maddəsinin 14-cü bəndində göstərilmiş mənə ilə dövr edən qiymətli kağızları buraxaraq, qanuni şəkildə fəaliyyət göstərən bazara daxil olan qurumlar, Avropa Parlamenti və Avropa Şurasının 20 mart 2000-ci il tarixli “Kredit təşkilatlarının sahibkarlıq fəaliyyətinin təşkil olunması və aparılması haqqında” 2000/12/EC Direktivinin 1-ci maddəsinin 1-ci bəndində müəyyən edilmiş kredit təşkilatları¹⁶ və 91/674/EEC Direktivinin 2(1) Maddəsində göstərilmiş sığorta şirkətləri mənasını ifadə edir. Üzv Dövlətlər fəaliyyət növünə, onların həcminə və əməkdaşlarının sayına görə ictimai marağ kəsb edən digər qurumları da “ictimai marağ kəsb edən qurumlar” kimi müəyyən edə bilər.

“kooperativ” Avropa kooperativ cəmiyyətinin Nizamnaməsi ilə əlaqədar Avropa Şurasının 22 iyul 2003-cü il tarixli (AŞ) 1435/2003 sayılı Rəqlamentinin 1-ci maddəsində müəyyən edilmiş Avropa Kooperativ Cəmiyyəti mənasını, yaxud Avropa İqtisadi Birliyinin qanunvericiliyinə əsasən, icbari auditin keçirilməsi tələb olunan, mənası 2000/12/EC

¹⁶ OJ L 126, 26.5.2000, səh. 1. Sonuncu düzəlişləri Avropa Komissiyasının 2006/29/EC Direktivində əksini tapan Direktiv (OJ L 70, 9.3.2006, səh. 50).

Direktivinin 1-ci maddəsində göstərilən kredit təşkilatları və 91/674/EEC Direktivinin 2(1) maddəsində göstərilən sığorta şirkətləri kimi açıqlanan digər kooperativlər mənasını ifadə edir.

“təcrübəsiz mütəxəssis” dövlət nəzarəti üzrə idarəetmə sistemində iştirakına qədər ardıcıl üç il ərzində icbari audit aparmayan, auditor firmasında səs vermə hüququ olmayan və auditor firmasının inzibati, yaxud idarəetmə orqanının üzvü olmayan, eləcə də auditor firması və ya onunla bağlı istənilən təşkilatda xidmət keçməyən istənilən fiziki şəxs mənasını ifadə edir.

“audit üzrə əsas tərəfdaşlar” aşağıdakı mənalara ifadə edir:

İcbari auditə həyata keçirən və auditor firması adından icbari auditin keçirilməsi zamanı əsas cavabdeh şəxs qismində çıxış edən, konkret audit tapşırığını həyata keçirmək üçün auditor firması tərəfindən təyin edilən auditorlar;
Qrupun auditə zamanı, icbari auditə həyata keçirən və auditor firması adından icbari auditin keçirilməsi zamanı əsas cavabdeh şəxs qismində çıxış edən, konkret audit tapşırığını qrup səviyyəsində həyata keçirmək üçün auditor firması tərəfindən təyin edilən auditorlar, yaxud törəmə müəssisələr səviyyəsində əsas cavabdeh şəxs qismində təyin edilən və icbari auditə həyata keçirən auditorlar;
Auditor hesabatı altında öz imzasını qoyan, icbari auditə həyata keçirən auditorlar.

FƏSİL II

TƏSDİQ, DAVAMLI TƏHSİL VƏ QARŞILIQLI TANINMA

Maddə 3

İcbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarının təsdiqi

İcbari audit yalnız onu sifariş verən Üzv Dövlətin təsdiqlədiyi icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmaları tərəfindən aparılmalıdır.

Hər bir Üzv Dövlət icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarının təsdiqinə görə cavabdeh olan səlahiyyətli orqanlar təyin etməlidir. Səlahiyyətli orqanlar VIII Fəsildə nəzərdə tutulmuş dövlət nəzarət sisteminə tabe olan peşəkar assosiasiyalar formasında ola bilərlər.

11-ci Maddənin müddəalarını pozmadan, Üzv Dövlətlərin səlahiyyətli orqanları icbari auditə həyata keçirən auditor qismində, ən azı 4, 6-10 Maddələrdə göstərilən şərtlərə cavab verməklə, yalnız fiziki şəxsləri təsdiq edə bilərlər.

Üzv Dövlətlərin səlahiyyətli orqanları auditor firmaları qismində yalnız aşağıdakı şərtlərə cavab verən qurumları təsdiq edə bilərlər:

Auditor firmaları adından icbari auditə həyata keçirən fiziki şəxslər ən azı 4 və 6-12 maddələrin şərtlərinə cavab verməli və Üzv Dövlətlərdə icbari audit üzrə ixtisaslaşmalıdırlar.

Hər hansı hüquqi şəxs səsvermə hüququnun əksəriyyəti Üzv Dövlət və ya ən azı 4 və 6-12 maddələrinin şərtlərinə cavab verən fiziki şəxs tərəfindən təsdiq olunmuş auditor firmalarına məxsus olmalıdır. Üzv Dövlətlər bu kimi fiziki şəxslərin digər Üzv Dövlətdə təsdiq olunması şərtini də irəli sürə bilərlər. Kooperativlərin və Avropa İttifaqının 86/635/EEC Direktivinin 45-ci maddəsində göstərilmiş müvafiq qurumların icbari auditin keçirilməsi məqsədi ilə, Üzv Dövlətlər səsvermə hüququ ilə münasibətdə digər xüsusi tələblər müəyyən edə bilərlər.

Hüquqi şəxsin inzibati və ya icraedici orqanının üzvlərinin əksəriyyəti – maksimum 75%-i Üzv Dövlət və ya ən azı 4 və 6-12 maddələrinin şərtlərinə cavab verən fiziki şəxs tərəfindən təsdiq olunmuş auditor firmalarına məxsus olmalıdır. Üzv Dövlətlər bu kimi fiziki şəxslərin digər Üzv Dövlətdə təsdiq olunması şərtini də irəli sürə bilərlər. Bu halda bu cür orqan ikidən artıq olmayan üzvdən ibarət olur, onlardan biri ən azı hazırkı bənddə göstərilən şərtlərə cavab verməlidir.

Firma 4-cü maddənin şərtlərinə cavab verməlidir.

Üzv dövlətlər əlavə şərtləri yalnız (c) bəndi ilə münasibətdə müəyyən edə bilərlər. Bu cür şərtlər məqsədlərə mütənəsb olmalı və ciddi şəkildə zəruri olan halları əşməməlidir.

Maddə 4

Yaxşı nüfuz

Üzv Dövlətlərin səlahiyyətli orqanları yalnız sanballı nüfuzu olan fiziki şəxsləri və ya firmaları təsdiq edə bilərlər.

Maddə 5

Auditorların təsdiqinin ləğvi

İcbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarının təsdiqi, həmin şəxs və ya firmanın nüfuzuna ciddi şəkildə xələl gəlmiş təqdirdə ləğv olunmalıdır. Lakin Üzv Dövlətlər əğlabatan müddətdə həmin şəxs və ya firmadan öz nüfuzunun bərpa olunması şərtini qoya bilərlər.

3(4) maddəsinin (b) və (c) bəndlərində göstərilmiş şərtlərdən hər hansı biri daha yerinə yetirilmədikdə, auditor firmasının təsdiqi ləğv olunmalıdır. Lakin Üzv Dövlətlər firma qarşısında bu şərtlərin yerinə yetirilməsi üçün əğlabatan müddət qoya bilərlər.

Auditor və ya auditor firmasının təsdiqi hər hansı bir səbəbdən ləğv edilərsə, ləğv olunan yerin Üzv Dövlətinin səlahiyyətli orqanı ləğv faktı və səbəbləri barədə həmin icbari auditə həyata keçirən auditorun və ya auditor firmasının

təsdiq olunduğu və 16(1) maddəsinin (c) bəndinə müvafiq reyestrinə daxil olduğu Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanına məlumat verməlidir.

Maddə 6

İcbari senz

11-ci Maddəyə xələl gəlmədən, fiziki şəxs yalnız ali təhsili əldə etdikdən, yaxud buna bərabər mərhələ keçdikdən, sonra isə maraqlı Üzv Dövlət tərəfindən yaradılmış və tanınan nəzəri kursu keçdikdən, müvafiq təcrübə tapşırıqlarını mənimsədikdən və peşə yararlığı barədə dövlət imtahanı və ya buna bərabər imtahanı verib nəticə aldıqdan sonra icbari audit fəaliyyəti ilə məşğul ola bilər.

Maddə 7

Peşə yararlığının yoxlanması

6-cı maddədə qeyd olunmuş peşə yararlığına aid imtahan icbari audit aparan subyektin nəzəri bilik səviyyəsini və həmin tapşırıqları təcrübədə tətbiq etmək bacarığını təmin etməlidir. Bu yoxlamanın ən azı bir hissəsi yazılı şəkildə aparılmalıdır.

Maddə 8

Nəzəri biliyin yoxlanması

Peşə yararlığının yoxlanmasına aid imtahana daxil olan nəzəri biliklərin yoxlanması xüsusilə aşağıdakı mövzuları əhatə etməlidir:

- Mühasibat uçotunun ümumi nəzəriyyəsi və prinsipləri;
 - İllik və konsolidasiya edilmiş hesabatların hazırlanması ilə bağlı hüquqi tələb və standartlar;
 - Mühasibatlığın Beynəlxalq Standartları;
 - Maliyyə təhlili;
 - İstehsalat xərclərinin hesablanması və idarəetmə uçotu;
 - Risqlərin idarə olunması və daxili nəzarət;
 - Auditor və peşə vərdisləri;
 - İcbari auditə və həmin sahə üzrə ixtisaslaşmış auditorlara aid Hüquqi tələb və peşə standartları;
 - Beynəlxalq Audit Standartları;
 - Peşə etikası və auditorun müstəqilliyi.
- İmtahan, həmçinin auditlə əlaqəsi olan aşağıdakı imtahanları da əhatə etməlidir:
- Şirkətlər haqqında qanun və korporativ idarəetmə;
 - Şirkətlərin müflisləşməsi haqqında qanun və analoji proseduralar;
 - Vergi qanunvericiliyi;
 - Mükli və kommərsiya qanunvericiliyi;
 - Sosial təminat hüququ və əmək qanunvericiliyi;
 - İnformasiya texnologiyaları və computer sistemləri;
 - Sahibkarlıq təsərrüfatı, maliyyə və ümumi iqtisadiyyat;
 - Riyaziyyat və kommərsiya;
 - Müəssisələrin maliyyə idarəçiliyinin əsas prinsipləri.
- 48(2) maddəsində qeyd olunmuş üsullara uyğun olaraq, Avropa Komissiyası 1-ci paragrafda göstərilən nəzəri biliklərin yoxlanmasında iştirak üçün subyektlərin siyahısını hazırlaya bilər. Bu tədbirlərin hazırlanması zamanı, Komissiya audit və auditor peşəsi sahəsində daim yeni üsulların işlənilməsi üçün hazırlanmasını nəzərə almalıdır.

Maddə 9

İstisnalar

7 və 8-ci maddələrin qismən ləğvi ilə, Üzv Dövlət universitet imtahanını, yaxud ona bərabər digər imtahanı vermiş, yaxud ali təhsili olan, və ya 8-ci maddədə qeyd olunan fənlər üzrə ali təhsilə bərabər tutulan təhsili olan şəxslərin onun imtahan və ya dərəcəsinə uyğun gələn fənlər üzrə nəzəri biliklərinin yoxlanılmasından azad olunmaq şərtini qoya bilər. 7 və 8-ci maddələrin qismən ləğvi ilə, ali təhsili olan, və ya 8-ci maddədə qeyd olunan fənlər üzrə ali təhsilə bərabər tutulan təhsili olan şəxslərin, əgər həmin fənlər üzrə praktik təhsil keçmişlə və bu, imtahanla yoxlanılaraq, Üzv Dövlətdə qəbul olunan diplomla təltif olunmuşsa, onların bu fənlər üzrə nəzəri biliklərinin təcrübədə tətbiqi bacarıqlarının yoxlanılmasından azad olunmaq şərtini qoya bilər.

Maddə 10

Praktik təhsil

Yoxlanılması imtahanla müəyyən edilən nəzəri biliklərin təcrübədə tətbiqi bacarıqlarının təminatı məqsədilə, praktikant ən azı üç il illik hesabat, konsolidasiya edilmiş hesabat və ya müvafiq maliyyə hesabatı sahəsində təcrübə hazırlığı keçməlidir. İcbari audit üzrə ixtisaslaşan audit və Üzv Dövlətdə təsdiq olunan audit firmaları, bu müddətin ən azı üçdə ikisini təcrübə hazırlığında keçirməlidir.

Üzv Dövlətlər tədrisin onu həyata keçirmək hüququ və bacarığı olan şəxslər tərəfindən aparılmasına görə lazımı dərəcədə zəmanət verməlidir.

Maddə 11

Uzunmüddətli praktik təcrübə vasitəsi ilə əldə olunan ixtisas

Üzv Dövlət 6-cı maddədə qeyd olunan şərtləri təmin etməyən şəxsi icbari auditi həyata keçirən auditor qismində təsdiq edə bilər, bir şərtlə ki, o, sübut etsin ki:

15 ildir peşəkar fəaliyyətlə məşğuldur və bu, ona maliyyə, qanunvericilik və mühasibatlıq sahəsində müvafiq təcrübə qazanmağa imkan vermiş və o, 7-ci maddədə qeyd olunan peşə yararlığı üzrə imtahanı uğurla vermişdir.

Davamlı olaraq həmin sahələr üzrə 7 il peşə fəaliyyəti ilə məşğuldur və 10-cu maddədə qeyd olunan təcrübə hazırlığı üzrə təcrübəyə malikdir, həmçinin 7-ci maddədə qeyd olunan peşə yararlığı üzrə imtahanı uğurla vermişdir.

Maddə 12

Təcrübə treninqləri və nəzəri təlimatların kombinasiyası

Üzv Dövlətlər belə şərt irəli sürə bilərlər ki, 8-ci maddədə göstərilən sahələr üzrə nəzəri təlimatların müddəti 11-ci maddədə qeyd olunan keçilmiş peşə fəaliyyətinin müddəti üzrə hesablanmalıdır, bir şərtlə ki, bu təlimat bu və ya digər Üzv Dövlətdə qəbul olunan imtahanla nəticələnsin. Bu cür təlimat bir ildən az davam etməməli, eləcə də müvafiq peşə fəaliyyətinin müddəti dörd ildən aşağı salınmamalıdır.

Peşə fəaliyyəti və təcrübə treninqinin müddəti 10-cu maddədə tələb olunan və təcrübə ilə birgə keçirilən xüsusi nəzəri təlimat kursunun müddətindən qısa ola bilməz.

Maddə 13

Davamlı təhsil

Üzv Dövlətlər təminat verməlidirlər ki, icbari auditi həyata keçirən auditorlar öz nəzəri və təcrübə vərdişlərini və dəyərlərini kifayət qədər yüksək səviyyədə saxlamaq üçün müvafiq təkmilləşdirmə kurslarında iştirak etməlidirlər. Davamlı təkmilləşmə tələblərə hörmət etməyən auditor 30-cu maddədə göstərilən cərimələrə məruz qalmalıdır.

Maddə 14

Digər Üzv Dövlətlərdən icbari audit üzrə auditorların təsdiqlənməsi

Üzv Dövlətlərin səlahiyyətli orqanları digər Üzv Dövlətlərdə artıq təsdiqlənən icbari audit üzrə ixtisaslaşan auditorların təsdiqi üsullarını müəyyən etməlidirlər. Bu üsullara qoyulan tələblər minimum üç illik peşə təhsilini və təcrübəsini keçən şəxslərə yekunda verilmiş diplomların ümumi tanınma sistemi ilə əlaqədar Avropa Şurasının 21 dekabr 1988-ci il tarixli 89/48/EEC Direktivinin 4-cü maddəsinə müvafiq peşə yararlığını yoxlamaq tələblərindən artıq olmamalıdır¹⁷. Müvafiq Üzv Dövlətlərdə dil qaydalarına görə icazə verilmiş dillərdən birində aparılmış bu peşə yararlığı barədə sınaq həmin auditorun əlaqədar olduğu Üzv Dövlətin qanunvericiliyi sahəsində icbari audit üzrə auditorların müvafiq bilikləri səviyyəsində aparılmalıdır.

FƏSİL III

QEYDİYYAT

Maddə 15

Dövlət reyestri

Hər bir Üzv Dövlət təminat verməlidir ki, icbari auditi həyata keçirən auditor və auditor firmaları 16 və 17-ci maddələrə müvafiq olaraq dövlət reyestinə daxil edilmişdir. İstisna hallarda, Üzv Dövlət istənilən şəxsin şəxsi təhlükəsizliyinə yaranan mümkün və əhəmiyyətli təhlükəni azaltmaq məqsədilə, bu cür təhlükəni yaradan informasiyanın yayılmaması məqsədilə, bu maddədə və 16-cı maddədə ifadə olunan tələblərdən imtina edə bilər.

Üzv Dövlətlər təminat verməlidir ki, icbari auditi həyata keçirən auditorun və auditor firmalarının açıq reyestrə fərdi nömrələri vardır. Reyestr məlumatları reyestrə elektron formada saxlanmalı və ictimaiyyətə elektron formada açıq olmalıdır.

İctimaiyyətə açıq olan reyestr 3-cü maddədə qeyd olunan auditorun və ya auditor firmasının təsdiqinə cavabdeh olan səlahiyyətli orqanın adı və ünvanını əks etdirməlidir. Bu, 29-cu maddədə göstəriləndi kimi, onlar tərəfindən keyfiyyətə zəmanət məqsədilə, 30-cu maddədə göstəriləndi kimi, icbari auditi həyata keçirən auditor və auditor firmalarının araşdırılması və cərimələnməsi məqsədilə, eləcə də 32-ci maddədə qeyd olunan ictimai nəzarət məqsədilə əks olunur. Üzv Dövlətlər açıq reyestrin tam şəkildə 29 iyun 2009-cu ilədək fəaliyyət göstərəcəyinə təminat verməlidir.

Maddə 16

İcbari auditi həyata keçirən auditorların qeydiyyatı

¹⁷ OJ L 19, 24.1.1989, səh. 16. Sonuncu düzəlişləri Avropa parlamenti və Şurasının 2001/19/EC Direktivində əksini tapan Direktiv (OJ L 206, 31.7.2001, səh. 1).

İcbari auditi həyata keçirən auditorların dövlət reyestri, ən azı, aşağıdakı məlumatları əks etdirməlidir:
ad, ünvan və qeydiyyat nömrəsi;

əgər varsa, icbari auditi həyata keçirən auditoru işə götürən auditor firmasının, yaxud tərəfdaşlıq və ya digər hüquqi münasibətdə olduğu firmanın adı, ünvanı, veb-saytı və qeydiyyat nömrəsi;
digər Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanında, yaxud üçüncü ölkələrin ərazisində icbari auditi həyata keçirən auditorun qeydiyyat məlumatları, eləcə də qeydiyyata alındığı orqanın adı, qeydiyyat nömrəsi.
45-ci maddəyə müvafiq qeydiyyatdan keçən üçüncü növ ölkələrin auditorları barədə onların icbari audit sahəsində ixtisaslaşmış-ixtisaslaşmadıqlarına dair reyestrə dəqiq məlumat olmalıdır.

Maddə 17

Auditor firmalarının qeydiyyatı

Auditor firmaları ilə əlaqədar açıq reyestrə, ən azı aşağıdakı məlumatlar əksini tapmalıdır:

ad, ünvan və qeydiyyat nömrəsi;

təşkilati-hüquqi forması;

əlaqə məlumatları, birinci dərəcəli əlaqədar şəxs, mümkün olduqda – veb-saytın ünvanı;

hazırkı Üzv Dövlətdə olan bütün ofislərinin ünvanı;

hazırkı firmanın işə götürdüyü və ya onunla tərəfdaşlıq və digər hüquqi münasibətdə olan bütün icbari auditi həyata keçirən auditorların adı və qeydiyyat nömrəsi;

bütün mülkiyyətçilərin və səhmdarların adı və faktiki fəaliyyət göstərdikləri ünvanları;

inzibati və idarəedici şöbənin bütün üzvlərinin adları və faktiki fəaliyyət göstərdikləri ünvanları;

əgər varsa, şəbəkə üzvlüyü və üzv-firmaların və affiliatlarının ad və ünvanlarının siyahısı, yaxud bu cür məlumatın açıq olduğu yerin göstərilməsi;

auditor firmalarının digər Üzv Ölkələrin səlahiyyətli orqanlarında, yaxud üçüncü ölkələrin audit təşkilatlarında qeydiyyat məlumatları, qeydiyyata alındığı orqan və mümkün olduqda, qeydiyyat nömrələri

45-ci maddəyə uyğun şəkildə qeydiyyata alınan üçüncü ölkələrin auditor qurumlarının auditor firmaları olub-olmaması barədə reyestrə dəqiq şəkildə məlumatları göstərilməlidir.

Maddə 18

Reyestr məlumatlarının yenilənməsi

Üzv Dövlətlər təminat verməlidirlər ki, icbari auditi həyata keçirən auditorlar və auditor firmaları dövlət reyestrinə cavabdeh olan səlahiyyətli orqanları, reyestrə əksini tapan istənilən məlumat dəyişikliyi ilə bağlı məlumatlandırılar. Bu cür məlumatların daxil olmasından sonra, reyestr təxirə salınmadan yenilənməlidir.

Maddə 19

Reyestr məlumatlarına görə məsuliyyət

Səlahiyyətli orqanlara 16, 17 və 18-ci maddələrə müvafiq şəkildə ötürülən informasiya icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firması tərəfindən imzalanmalıdır. Səlahiyyətli orqanlar bu cür informasiyanın açıqlığını elektron formada təmin edirlərsə, bu zaman imzanı Avropa Parlamenti və Avropa Şurasının 13 dekabr 1999-cu il tarixli “Elektron imzalarla bağlı Avropa birliyinin konsepsiyası haqqında” 1999/93/EC Direktivinin 2-ci maddəsinin 1-ci bəndində göstərilmiş formada – elektron imza şəklində etmək olar¹⁸ ..

Maddə 20

Dil

Məlumat açıq reyestrə müvafiq Üzv Dövlətin ərazisində dil haqqında qanunla icazə verilmiş dillərdən birində əks olunmalıdır.

Üzv Dövlət, məlumatın açıq reyestrə əlavə olaraq Avropa birliyində qəbul olunmuş istənilən digər dildə əks olunmasına da yol verə bilər. Üzv Dövlətlər təsdiq üçün məlumatın tərcüməsini tələb edə bilərlər.

Bütün hallarda müvafiq Üzv Dövlətlər reyestrdəki məlumatın tərcüməsinin təsdiqləndiyinə təminat verməlidirlər.

FƏSİL IV

PEŞƏ ETİKASI, MÜSTƏQİLLİK, OBYEKTİVLİK, MƏXFİLİK VƏ PEŞƏ SİRRİ

Maddə 21

Peşə etikası

Üzv Dövlətlər təminat verməlidirlər ki, bütün icbari auditi həyata keçirən auditorlar və auditor firmaları, onların ictimai maraqlar, vicdan və obyektivlik, eləcə də peşəkar sağlam rəqabət baxımından göstərdikləri xidmətlər, həmçinin öz vəzifələrinin lazımı qaydada icrası peşə etikası prinsiplərinə müvafiq fəaliyyət göstərirlər.

¹⁸ OJ L 13, 19.1.2000, səh. 12.

Audit xidmətinə etibarlılığı və bu maddənin 1-ci paragrafının birmənalı tətbiqini təmin etmək üçün, Avropa komissiyası 48(2) maddəsində göstərilmiş üsullara uyğun olaraq, peşə etikasını müəyyən edən əsas ölçü prinsiplərini qəbul edə bilər.

Maddə 22

Müstəqillik və obyektivlik

Üzv Dövlətlər təminat verməlidir ki, icbari audit zamanı, icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firması audit olunan obyektə asılı deyillər və audit olunan obyektin qərar qəbul etmə prosesində iştirak etmirlər.

Üzv Dövlətlər təminat verməlidir ki, icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firması aşağıdakı hallarda, yəni auditə həyata keçirən auditor və ya firma, yaxud auditor firması şəbəkəsi ilə audit olunan obyekt arasında, hər hansı bir obyektiv, düşüncəli və məlumatlı tərəfin icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmasının öz müstəqillik və obyektivliyini güzəştə getməsi barədə düşüncəsinə əsas verən birbaşa, yaxud dolayısı maliyyə, işgüzar, kənd və ya digər qarşılıqlı əlaqələr (o cümlədən, əlavə qeyri-audit xidmətləri) olduğu vəziyyətdə, icbari auditə həyata keçirməkdən imtina edəcəkdir. Əgər icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firması özünüoxlama, şəxsi maraq, maraqların qorunması, dostluq əlaqələri, yaxud inam və ya şantaj təhlükəsi altındadırsa, bu zaman həmin xidməti həyata keçirən auditor və ya auditor firması bu kimi təhlükələrin təsirini aradan qaldırmaq üçün müvafiq müdafiə tədbirləri görməlidir. Əgər təhlükənin ciddiliyi bu kimi təhlükəsizlik tədbirlərinin icrasından sonra, yenə də onun müstəqilliyini təhlükə altında qoyarsa, bu zaman icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firması icbari auditə həyata keçirməkdən imtina etməlidir.

Üzv Dövlət əlavə olaraq təminat verməlidir ki, əgər icbari audit ictimai əhəmiyyət kəsb edən quruma aiddirsə və həmin qurumun auditini həyata keçirirsə, bu zaman icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmasının müstəqilliyinə təsir edən istənilən şəxsi marağın yaranması həmin icbari auditin icrasını dayandırmasına əsas olmalıdır.

Üzv Dövlətlər təmin etməlidirlər ki, icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firması audit yoxlaması zamanı onun, yaxud auditor firmasının müstəqilliyinə təsir edən bütün təhlükələr və eləcə də bu təhlükələri azaldan qoruyucu tədbirlər barədə sənədləşməyə müvafiq qeyd daxil etsinlər.

Auditor xidmətinin daxilində məxfiliyi təmin etmək məqsədilə, eləcə də bu maddənin 1 və 2-ci paragraflarının birmənalı tətbiqi məqsədilə, 48(2) maddəsində qeyd olunan prosedurlara müvafiq olaraq, Avropa Komissiyası aşağıdakılarla əlaqədar prinsiplər üzrə tədbirlər görməlidir:

2-ci paragrafda qeyd olunmuş təhlükə və təhlükəsizlik tədbirləri;

2-ci paragrafda qeyd olunmuş təhlükənin əhəmiyyətinin icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmasının müstəqilliyinə təsir edən vəziyyətlər;

2-ci paragrafın ikinci yarım-bəndində göstərilmiş özünüoxlama, yaxud şəxsi maraq hallarında, icbari auditin keçirilib-keçirilməməsi.

Maddə 23

Məxfilik və peşə sirri

Üzv Dövlətlər təminat verməlidirlər ki, icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmasının çıxışı olduğu bütün məlumatlar və sənədlər, icbari auditin keçirilməsi zamanı adekvat məxfilik qaydaları və peşə sirri ilə qorunur. icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarına aid məxfilik və peşə sirri qaydaları bu Direktivin müddələrinin icbari icrasına mane olmamalıdır.

İcbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firması icbari auditə həyata keçirərkən digər icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firması ilə əvəz olunarsa, əvvəlki auditor və ya auditor firması öz xələflərinə audit olunan obyekt barədə bütün məlumatlara çıxışı təqdim etməlidir.

Audit üzrə konkret tapşırığın icrasından uzaqlaşdırılan icbari auditə həyata keçirən auditor və ya auditor firması, eləcə də əvvəlki auditor və ya auditor firması 1 və 2-ci paragrafın tələblərinə əməl etməyə davam etməlidirlər.

Maddə 24

İcbari auditə həyata keçirən və auditor firmaları adından icbari auditə aparən auditorların müstəqillik və obyektivliyi, Üzv Dövlətlər təminat verməlidirlər ki, auditor firmasının sahibləri və ya səhmdarları, eləcə də həmin firmanın, yaxud affiliat firmanın inzibati, idarə və nəzarət orqanının üzvləri, auditor firması adından auditə həyata keçirən auditorun müstəqillik və obyektivliyinə təhlükə yaradan istənilən prosesə qarışmırlar.

Maddə 25

Auditə görə haqq

Üzv Dövlətlər təminat verməlidirlər ki, icbari auditin keçirilməsinə görə xidmət haqqının:

Audit olunan obyektə əlavə xidmətlərin göstərilməsi ilə müəyyən edilmədiyini;

Əvvəlcədən nəzərdə tutulmayan istənilən növ xərclərə əsaslanmadığını müəyyən edən qaydalar var.

FƏSİL V

Maddə 26

Audit standartları

Üzv Dövlətlər icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarından 48(2) maddəsində qeyd olunmuş proseduralara uyğun olaraq, Komissiya tərəfindən qəbul edilmiş beynəlxalq audit standartlarına müvafiq şəkildə icbari auditin aparılmasını tələb edə bilər. Üzv Dövlətlər Avropa Komissiyası tərəfindən beynəlxalq audit standartlarının rəsmi şəkildə qəbul edilmədiyi anadək, eyni məzmunu özündə əks etdirən milli audit standartlarını tətbiq edə bilər. Qəbul edilmiş beynəlxalq audit standartları Avropa Birliyinin hər bir rəsmi dilində, tam şəkildə Avropa İttifaqının rəsmi bülletenində dərc ediləcəkdir.

Komissiya 48(2) maddəsində qeyd olunmuş prosedurlara uyğun olaraq, beynəlxalq audit standartlarının Birlik daxilində tətbiqi barədə qərar qəbul edə bilər. Komissiya beynəlxalq audit standartlarının Birlik daxilində tətbiqi barədə yalnız aşağıdakı şərtlər daxilində qərar qəbul edə bilər:

Əgər həmin standartlar düzgün proses nəticəsində, ictimai nəzarət və şəffaflığın qorunması prinsipi ilə işlənilib hazırlanıbsa və beynəlxalq səviyyədə qəbul olunandırsa;

Əgər həmin standartlar 78/660/EEC Direktivinin 2(3) maddəsi və 83/349/EEC Direktivinin 16(3) maddəsinin prinsiplərinə müvafiq şəkildə illik və konsolidasiya edilmiş hesabatların yüksək səviyyəli etibarlılığına və keyfiyyətinə kömək edirsə;

Əgər həmin standartlar Avropanın ictimai rifahına yönəlibsə.

Üzv Dövlətlər beynəlxalq audit standartlarına əlavələr etmək (yaxud onun bəzi hissələrinin çıxarılması) üzrə prosedura və tələblərini yalnız icbari auditin həcmi ilə bağlı xüsusi milli hüquqi tələblərdən doğan şərtlər əsasında qaldıra bilərlər. Üzv Dövlət təminat verməlidir ki, bu audit proseduraları və tələbləri 2-ci paragrafın (b) və (c) bəndlərinin müddəalarına müvafiqdir və onların qəbulundan əvvəl bu barədə Komissiya və Üzv Dövlətlərlə müzakirə edəcəkdir.

İstisna hallarda, beynəlxalq audit standartlarından bəzi hissələr çıxarılsa, bu zaman Üzv Dövlətlər onun rəsmi şəkildə qəbuluna ən azı altı ay qalmış öz xüsusi milli hüquqi tələblərini bölüşməli, onların saxlanması üçün əsasları Komissiya və digər Üzv Dövlətlərə bildirməli, müzakirə etməlidir. Beynəlxalq audit standartlarının qəbulu zamanı artıq həmin tələblər mövcuddursa, sadalanan hərəkətləri standartların qəbulu tarixindən etibarən maksimum üç ay ərzində həyata keçirməlidir.

Üzv Dövlətlər 29 iyun 2010-cu il tarixinədək illik və konsolidasiya edilmiş hesabatların icbari auditi ilə bağlı əlavə tələblər qaldıra bilərlər.

Maddə 27

Konsolidasiya edilmiş hesabatların icbari auditi

Müəssisələr qrupunun konsolidasiya edilmiş icbari auditinin keçirilməsi zamanı, Üzv Dövlətlər təminat verməlidir ki:

Qrup auditoru konsolidasiya edilmiş hesabatlarla münasibətdə auditor rəyinə görə tam məsuliyyət daşıyır;

Qrup auditoru qrupun auditi məqsədilə üçüncü ölkələrin auditoru (auditorları), icbari auditorları, üçüncü ölkələrin auditor təşkilatları və ya auditor firmaları tərəfindən yerinə yetirilən audit işinin, onun özü tərəfindən hazırlanmış xülasəsi ilə bağlı sənədləşmə işlərini aparır və yoxlama həyata keçirir. Qrup auditorunun apardığı sənədləşmə işləri elə yerinə yetirilməlidir ki, müvafiq səlahiyyətli orqan qrup auditorunun işini bütün qaydalar üzrə yoxlaya bilsin.

Müəssisələr qrupunun komponentinin auditi 47-ci maddədə qeyd olunmuş iş mexanizmlərinin olmadığı vəziyyətdə, üçüncü ölkələrin auditoru/auditorları, yaxud auditor təşkilatları tərəfindən aparılırsa, bu zaman qrup auditoru ictimai maraq üzrə nəzarət orqanının tələbi ilə həmin üçüncü ölkələrin auditorları və auditor təşkilatları tərəfindən aparılmış auditor işinin sənədləşməsinin, eləcə də qrupun auditi ilə əlaqədar iş sənədlərinin təqdimi ilə bağlı məsuliyyət daşıyır. Bu məqsədlə, qrup auditoru ya sənədlərin surətlərini özündə saxlamalı, ya bunun əvəzinə, üçüncü ölkələrin auditor və ya auditor təşkilatları ilə həmin sənədlərə istənilən an birbaşa və məhdudiyətsiz çıxış əldə etmək imkanını razılaşdırmalı, ya da digər zəruri addımlar atmalıdır. Əgər hüquqi və ya digər məhdudiyətlər audit işi ilə bağlı sənədləri, hətta onun qrup auditinə təqdim olunması məqsədi daşmasına baxmayaraq, üçüncü ölkənin ərazisindən əldə etmək imkanı yaranmadıqda, bu zaman qrup auditi özündə həmin sənədlərə çıxış əldə etmək üçün bütün lazımı tədbirləri həyata keçirdiyinə dair dəlillərə, yaxud həmin ölkənin qanunvericiliyi ilə digər hüquqi məhdudiyətlər səbəbindən həmin sənədlərə çıxışın əldə edilməməsini sübut edən dəlillərə malik olmalıdır.

Maddə 28

Audit rəyi

Auditor firması icbari auditi həyata keçirərkən, bu zaman auditor firmasının adından həmin auditi həyata keçirən auditor, auditor rəyini imzalamalıdır. İstisna hallarda, Üzv Dövlətlər şərt qoya bilərlər ki, əgər rəyin ictimaiyyətə aşkarlanması hər hansı bir şəxsin şəxsi təhlükəsizliyinə birbaşa və qaçılmaz təhlükə yaradarsa, həmin imza açıqlanmasın. İstənilən halda, həmin işdə iştirak edən şəxslərin adları müvafiq səlahiyyətli orqanlara məlum olmalıdır. 78/660/EEC Direktivinin 51a(1) maddəsinin müddəalarına baxmayaraq, əgər Avropa Komissiyası hazırkı Direktivinin 26(1) maddəsinə müvafiq olaraq, auditor rəyi barədə ümumi standart qəbul etməyibsə, bu zaman hazırkı Direktivinin 48(2) maddəsində qeyd olunmuş üsula uyğun olaraq, o, audit xidmətinə ictimai etibarını artırmaq məqsədilə, təsdiq

olunmuş beynəlxalq audit standartlarına müvafiq olaraq hazırlanmış illik və konsolidasiya edilmiş hesabatlar üzrə audit rəyi üçün ümumi standart qəbul edə bilər.

MADDƏ VI KEYFİYYƏTƏ ZƏMANƏT

Maddə 29

Keyfiyyətə zəmanət sistemi

Hər bir Üzv Dövlət bütün icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarının ən azı aşağıdakı meyarlara cavab verən keyfiyyətə zəmanət sisteminə uyğun gəldiyinə təminat verməlidir:

Keyfiyyətə zəmanət sistemi elə təşkil olunmalıdır ki, həmin sistem onun nəzarət etdiyi icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarından asılı olmasın və özü VIII fəsilə qeyd olunmuş ictimai nəzarətə tabe olmalıdır; Keyfiyyətə zəmanət sisteminin maliyyələşməsi icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarının istənilən mümkün qeyri-qanuni təsirindən qorunmalıdır;

Keyfiyyətə zəmanət sistemi kifayət qədər resursa malik olmalıdır;

Keyfiyyətə zəmanətə nəzarət edən şəxs müvafiq peşə təhsilinə və keyfiyyətə zəmanətə nəzarət üzrə xüsusi treninqlər keçməklə bərabər, icbari audit, eləcə də maliyyə hesabatları sahəsində müvafiq təcrübəyə malik olmalıdır;

Keyfiyyətə nəzarəti yoxlamaq üçün xüsusi tapşırıqların icrası üzrə şəxslərin seçimi obyektiv qaydalar əsasında həyata keçirilməli və həmin seçim nəzarət altında olan icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmaları ilə nəzarətçilər arasında maraqların toqquşması halının olmamasına təminat verməlidir;

Seçilmiş audit fayllarının uyğun sınağı vasitəsi ilə həyata keçirilən keyfiyyətə nəzarətin həcmi özündə tətbiq olunan audit standartlarına və müstəqil tələblərə uyğunluğunun, xərclənən resursların miqdarı və keyfiyyətinin, ödənilmiş auditor haqlarının, eləcə də auditor firmasının daxili nəzarət sisteminin qiymətləndirilməsini əks etdirməlidir;

Keyfiyyətə nəzarətin yoxlanılması bu yoxlamaya aid əsas nəticələri əks etdirən hesabatda təsvir olunmalıdır;

Keyfiyyətə nəzarətin yoxlanması ən azı hər altı ildə bir dəfə keçirilməlidir;

Keyfiyyətə nəzarət sistemi üzrə ümumi nəticələr hər il dərc olunmalıdır;

Keyfiyyətə nəzarət üzrə tövsiyələr müəyyən zaman kəsiyində icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmaları tərəfindən tətbiq olunmalıdır.

(j) bəndində göstərilmiş tövsiyələr tətbiq olunmadıqda, icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmaları, lazım gəldikdə, 30-cu maddədə göstərilmiş intizam-tənbeh tədbirlərinə və cəzalara məruz qalmalıdırlar.

48(2)-ci maddədə istinad olunmuş proseduralara uyğun olaraq, Komissiya audit xidmətlərinə olan ictimai etibarını artırmaq və I-ci paragrafın (a), (b) və (e)-dən (j)-dək bəndlərinin birmənalı şəkildə tətbiqini təmin etmək məqsədilə lazımı tədbirlər həyata keçirə bilər.

FƏSİL VII ARAŞDIRMA VƏ CƏRİMƏLƏR

Maddə 30

Araşdırma və cərimələmə sistemi

Üzv Dövlətlər icbari auditin qeyri-qanuni icrasını aşkar edən, onu düzəldən və qarşısını alan effektiv araşdırma və cərimələmə sisteminə malik olması barədə zəmanət verməlidir.

Üzv Dövlətlərin mülki məsuliyyət rejimlərinin şərtlərinə xələl gətirmədən, Üzv Dövlətlər hazırkı Direktivin məqsədləri üzrə qəbul edilən qaydalar çərçivəsində aparılmayan icbari audit zamanı icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarının yol verdiyi pozuntuların qarşısını alan effektiv və bərabər səviyyəli cərimələmə sistemini təşkil etməlidir.

Üzv Dövlətlər icbari auditi həyata keçirən auditor və ya auditor firmalarına qarşı götürülən ölçü və cərimələmə barədə ictimaiyyətə müvafiq qaydada açıqlamalar etməlidir. Cərimələmə qismində onların təsdiqinin ləğvi imkanlarını da nəzərdə tutmalıdır.

Maddə 31

Auditorların məsuliyyəti

1 yanvar 2007-ci ilədək Avropa Komissiyası icbari auditin aparılmasına görə hazırkı milli məsuliyyət qaydalarının Avropa kapital bazarlarına və icbari auditi həyata keçirən auditorun sığorta şərtlərinə təsiri barədə, eləcə də audit firmaları, o cümlədən maliyyə məsuliyyətinin məhdudlaşdırılmasının obyektiv təhlili barədə hesabat təqdim etməlidir. Komissiya, müvafiq bildiyi yerdə, ictimai məsləhətləşmələr aparmalı, həmin hesabat fonunda, uyğun hesab etdikdə, Üzv Dövlətlərə tövsiyələr verməlidir.

FƏSİL VIII

ÜZV DÖVLƏTLƏR ARASINDA DÖVLƏT NƏZARƏTİ VƏ TƏNZİMLƏMƏ İLƏ BAĞLI ƏLDƏ EDİLMİŞ RAZILIQ

Maddə 32

Dövlət nəzarətinin prinsipləri

Üzv Dövlətlər 2-7 bəndlərində irəli sürülən prinsiplərə əsaslanan icbari auditi həyata keçirən auditorlar və audit firmaları üzrə effektiv dövlət nəzarət sistemi təşkil etməlidir.

Bütün icbari auditi həyata keçirən auditorlar dövlət nəzarəti altında olmalıdırlar.

Dövlət nəzarət sistemi icbari auditin həyata keçirildiyi sahə üzrə biliyə malik olan təcrübəsiz mütəxəssislər tərəfindən idarə olunur. Buna baxmayaraq, Üzv Dövlətlər dövlət nəzarət sisteminin idarə olunmasına az sayda təcrübəli mütəxəssislər cəlb edə bilər. Dövlət nəzarət sisteminin idarə olunmasına cəlb edilən şəxslər müstəqil və şəffaf seçki prosedurası ilə vəzifəyə təyin edilməlidir.

Dövlət nəzarət sistemi aşağıdakılara nəzarət edilməsi üzrə müstəsna məsuliyyət daşıyır:

icbari auditi həyata keçirən auditorlar və audit firmalarının təsdiq edilməsi və qeydiyyatı alınması; peşə etikası, auditor firmalarında daxili nəzarətin keyfiyyəti üzrə standartların qəbulu və auditin aparılması; davamlı təhsil, keyfiyyətin təminatı, tədqiqat və nizam-intizam sistemləri.

Dövlət nəzarət sistemləri zəruri olduğu halda icbari auditi həyata keçirən auditorlar və audit firmaları ilə bağlı tədqiqatlar aparmaq və müvafiq tədbirlər görmək hüququna malikdir.

Dövlət nəzarət sistemi şəffaf olmalıdır. Buna illik iş proqramları və fəaliyyətlə bağlı hesabatların dərc edilməsi daxildir.

Dövlət nəzarət sistemi vəsaitlə kifayət qədər təmin edilməlidir. Dövlət nəzarət sisteminin maliyyələşdirilməsi təhlükəsiz və icbari auditi həyata keçirən auditorlar və ya audit firmalarının müvafiq hesab edilməyən təsirindən azad olmalıdır.

Maddə 33

Birlik çərçivəsində dövlət nəzarət sistemləri arasındakı əməkdaşlıq

Üzv Dövlət nəzarət sistemləri üzrə tənzimlənmə ilə bağlı əldə edilən razılığın Üzv Dövlətlərin nəzarət fəaliyyətləri ilə bağlı Birlik çərçivəsində effektiv əməkdaşlığa yol açmasını təmin etməlidir. Hər bir Üzv Dövlət bu əməkdaşlığın təmin edilməsi ilə bağlı vəzifəni ayrıca bir quruma həvalə edir.

Maddə 34

Üzv Dövlətlər arasında tənzimlənmə ilə bağlı əldə edilmiş razılığın qarşılıqlı şəkildə tanınması

Üzvi Dövlətlər arasında tənzimlənmə ilə bağlı əldə edilmiş razılıq icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firmasının təsdiq edildiyi və auditin həyata keçirildiyi qurumun hüquqi ofisə malik olduğu Üzv Dövlət tərəfindən ölkəsinin tənzimlənməsi və ölkəyə nəzarət olunması ilə bağlı prinsipə əməl etməlidir.

Konsolidasiya edilmiş hesabatlar üzrə icbari audit həyata keçirildiyi təqdirdə, konsolidasiya edilmiş hesabatların icbari auditini tələb edən Üzv Dövlət qeydiyyat, keyfiyyətin təminatına nəzarət, audit standartları, peşə ilə bağlı etik qaydalar, digər Üzv Dövlətdə təsis edilən törəmə şirkətin icbari auditini həyata keçirən auditor və ya auditor firmasının müstəqilliyi ilə bağlı icbari auditlə əlaqədar əlavə tələblər təyin etməyə bilər.

Şirkətin qiymətli kağızları üzrə şirkətin hüquqi ofisinin olduğu deyil, digər Üzv Dövlətin tənzimlənən bazarında ticarət həyata keçirildiyi təqdirdə, həmin Üzv Dövlət qeydiyyat, keyfiyyətin təminatına nəzarət, audit standartları, peşə ilə bağlı etik qaydalar, şirkətin illik və konsolidasiya edilmiş hesabları ilə bağlı icbari auditini həyata keçirən auditor və ya auditor firmasının müstəqilliyi ilə bağlı icbari auditlə əlaqədar əlavə tələblər təyin etməyə bilər.

Maddə 35

Səlahiyyətli orqanların təyin edilməsi

Üzv Dövlətlər hazırkı Direktivdə nəzərdə tutulan tapşırıqların yerinə yetirilməsi üzrə bir və ya bir neçə səlahiyyətli orqan təyin edir. Üzv Dövlətlər səlahiyyətli orqanın təyin edilməsi ilə bağlı Komissiyaya məlumat verir.

Səlahiyyətli orqanlar elə qaydada təşkil edilir ki, maraqlarla bağlı ziddiyyət yaranmasın.

Maddə 36

Üzv Dövlətlər arasında peşə sirri və tənzimlənmə ilə bağlı əməkdaşlıq

Üzv Dövlətlərin təsdiq, qeydiyyat, keyfiyyətin təminatı, təftiş və nizam-intizamla bağlı məsuliyyət daşıyan səlahiyyətli orqanları hazırkı Direktiv üzrə müvafiq səlahiyyətlərin icrası məqsədilə zəruri olduğu təqdirdə bir-biri ilə əməkdaşlıq etməlidir. Üzv Dövlətlərin təsdiq, qeydiyyat, keyfiyyətin təminatı, təftiş və nizam-intizamla bağlı məsuliyyət daşıyan səlahiyyətli orqanları digər Üzv Dövlətlərdəki səlahiyyətli orqanlara köməkçilikləri göstərməlidir. Xüsusilə də, səlahiyyətli orqanlar icbari auditin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar olaraq bir-birinə məlumat ötürməli və tədqiqatlarla bağlı əməkdaşlıq etməlidir.

Peşə sirri ilə bağlı öhdəlik səlahiyyətli orqanlarda fəaliyyət göstərən və ya fəaliyyət göstərmiş bütün şəxslərə aid edilir. Peşə sirri ilə bağlı məlumatlar Üzv Dövlərin qanunları, qaydaları və digər inzibati proseduralarla aşkarlanması tələb edilmədiyi təqdirdə heç bir şəxsə açıqlana bilməz.

2-ci paraqraf üzrə səlahiyyətli orqanların məxfi məlumatları bir-birinə ötürməsinə qadağa qoyulmur. Ötürülən məlumatlar səlahiyyətli orqanlarda fəaliyyət göstərən və ya fəaliyyət göstərmiş bütün şəxslər üçün peşə sirri ilə bağlı öhdəlik hesab edilir.

Səlahiyyətli orqanlar tələb üzrə və dərhal 1-ci bənddə istinad edilən məqsəd üzrə tələb olunan məlumatları təqdim etməlidir. Zəruri olduğu təqdirdə müvafiq tələbi qəbul edən səlahiyyətli orqanlar dərhal tələb edilən məlumatları toplamaq üçün müvafiq tədbirlər görməlidir. Təqdim edilən məlumatlar həmin məlumatları qəbul edən səlahiyyətli orqanlarda fəaliyyət göstərən və ya fəaliyyət göstərmiş bütün şəxslər üçün peşə sirri ilə bağlı öhdəlik hesab edilməlidir.

Tələb edilən səlahiyyətli orqan zəruri məlumatları təqdim edə bilmədiyi təqdirdə, həmin orqan məlumatları tələb edən səlahiyyətli orqana bunun səbələrini bildirməlidir.

Səlahiyyətli orqanlar aşağıdakı hallarda tələb edilən məlumatları təqdim etməkdən imtina edə bilər:

təqdim edilən məlumatlar tələb edilən Üzv Dövlətin suverenliyi, təhlükəsizliyi və dövlət qayda-qanunlarına zidd olduqda və ya milli təhlükəsizlik qaydalarını pozduqda;

həmin hərəkətlərlə bağlı və icbari auditori həyata keçirən auditor və ay audit firmasına qarşı tələb edilən Üzv Dövlətin orqanları qarşısında məhkəmə işi açıldığı zaman;

tələb edilən Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanları tərəfindən həmin hərəkətlərlə bağlı və icbari auditori həyata keçirən auditorlar və ay audit firmaları üzrə son rəy verildikdə

İcbari auditori həyata keçirən auditor məhkəmə çəkişməsi zamanı tabe olmaları zəruri olduğundan, öz hüquqlarına zərər gəlmədən, 1-ci paraqraf müvafiq olaraq, informasiya əldə etmiş səlahiyyətli orqanlar yalnız öz vəzifə öhdəliklərin icrası məqsədilə bu informasiyadan yararlı ola bilər.

Səlahiyyətli orqan hazırkı Direktivin müddəalarına zidd olan fəaliyyətlərin digər Üzv Dövlətin ərazisində həyata keçirilməsi ilə bağlı nəticə əldə etdikdə, bununla bağlı digər Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanına xüsusi qaydada məlumat təqdim etməlidir. Digər Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanı müvafiq tədbiri görməlidir. Həmin səlahiyyətli orqan məlumatları təqdim edən səlahiyyətli orqana xəclər və zəruri tədbirlərlə bağlı məlumat verməlidir.

Hər hansı bir Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanı digər Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanından ərazisində tədqiqat aparmasını tələb edə bilər.

Növbəti tələb tədqiqat zamanı tələbi irəli sürən Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanının işçi heyətinin də digər Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanının işçi heyətini müşayiət etməsinə icazə verilməsidir.

Tədqiqat zamanı ərazisində tədqiqat aparılan Üzv Dövlətə tam şəkildə nəzarət edilir.

Səlahiyyətli orqanlar birinci yarım bənddə nəzərdə tutulan tədqiqat və ya ikinci yarım bənddə nəzərdə tutulan tədqiqat zamanı digər Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanının işçi heyəti tərəfindən müşayiət olunma ilə bağlı tələbdən aşağıdakı hallarda imtina edə bilər:

həmin tədqiqat tələb edilən Üzv Dövlətin suverenliyi, təhlükəsizliyi və dövlət qayda-qanunlarına zidd olduqda; həmin hərəkətlərlə bağlı və həmin şəxslərə qarşı tələb edilən Üzv Dövlətin orqanları qarşısında məhkəmə işi açıldığı zaman;

tələb edilən Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanları tərəfindən həmin hərəkətlərlə bağlı və müvafiq şəxslər üzrə son rəy verildikdə.

Maddə 48(2) müvafiq olaraq Komissiya hazırkı maddənin 2-4 bəndləri üzrə nəzərdə tutulan məlumatların ötürülməsi və ölkə xaricində aparılan tədqiqatlar üzrə səlahiyyətli orqanlar arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək məqsədi ilə tədbirlər həyata keçirməyi nəzərdə tutur.

FƏSİL IX

TƏYİN ETMƏ VƏ KƏNARLAŞDIRMA

Maddə 37

İcbari auditori həyata keçirən auditor və ya audit firmalarının təyin edilməsi

İcbari auditori həyata keçirən auditor və ya audit firması auditori həyata keçirildiyi qurumun səhmdarları və ya üzvlərinin ümumi yığıncağında təyin edilir

Üzv Dövlətlərdə icbari auditori həyata keçirən auditor və ya audit firmasının təyin edilməsi üzrə alternativ sistem və ya üsullar tətbiq edilə bilər, bu şərtlə ki, həmin sistem və ya üsullar icbari auditori həyata keçirən auditor və ya audit firmasının auditori həyata keçirildiyi inzibati və ya idarəetmə orqanının icraedici üzvlərindən azad olmasını təmin etsin.

Maddə 38

İcbari auditori həyata keçirən auditorlar və ya audit firmalarının kənarlaşdırılması və istefası

Üzv Dövlətlər təminat verməlidirlər ki, icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firmaları yalnız əsaslı səbəb olduğu halda kənarlaşdırıla bilər. Mühəsibatlıq hesabatları və ya audit proseduraları ilə bağlı fikir ayrılığı kənarlaşdırma üçün əsaslı səbəb deyil.

Üzv Dövlətlər təminat verməlidirlər ki, auditin həyata keçirildiyi qurum və icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firması dövlət nəzarət sistemi üzrə məsuliyyət daşıyan orqan və ya orqanlara icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firmasının kənarlaşdırılması və ya istefası ilə bağlı məlumatları təyinetmə müddəti ərzində təqdim etməli və bunların əsaslı səbəbi ilə bağlı izahat verməlidir.

FƏSİL X

İCTİMAİ MARAQ KƏSB EDƏN QURUMLARIN İCBARİ AUDİTORLARI ÜÇÜN XÜSUSİ MÜDDƏALAR

Maddə 39

Qeyri listing icbimai təşkilatı ilə bağlı tətbiq

Üzv Dövlətlər 2004/39/EC sayılı Direktivin maddə 4(1)-in 14-cü bəndi üzrə tənzimlənən bazara daxil olması üçün qiymətli kağızları olmayan ictimai maraq kəsb edən qurumlar və hazırkı Fəsil üzrə bir və ya bir neçə tələblə bağlı icbari auditi həyata keçirən auditorları və ya audit firmalarını kənarlaşdırıla bilər.

Maddə 40

Şəffaflığa dair hesabat

Üzv Dövlətlər ictimai maraq kəsb edən qurumlar üzrə icbari auditi həyata keçirən auditorlar və audit firmalarının hər bir maliyyə ilinin sonundan etibarən üç ay müddətində aşağıdakıları özündə əks etdirən şəffaflığa dair illik hesabatları özlərinin internet saytlarında dərc etmələrini təmin etməlidir:

- a) hüquqi quruluş və sahibkarlığın təsviri;
- b) audit firması şəbəkəyə məxsus olduğu halda, şəbəkənin və şəbəkə üzrə hüquqi və quruluş planlarının təsviri;
- c) audit firmasının idarəçilik quruluşunun təsviri;
- d) audit firmasının daxili keyfiyyət nəzarət sisteminin təsviri və onun fəaliyyətinin effektivliyi ilə bağlı inzibati və ya idarəçilik orqanı tərəfindən təqdim edilən bildirişin şərh;
- e) 29-cu maddə üzrə keyfiyyətin təminatına ən son nəzarət tarixinin qeyd edilməsi;
- f) əvvəlki maliyyə ili ərzində audit firmasının icbari auditi həyata keçirdiyi ictimai maraq kəsb edən qurumların siyahısı;
- g) audit firmasının müstəqil təcrübəsi, həmçinin müstəqilliklə bağlı daxili nəzarətin həyata keçirilməsini təsdiq edən bildiriş;
- h) 13-cü maddəyə əsasən icbari auditi həyata keçirən auditorların davamlı təhsili ilə bağlı audit firması tərəfindən aparılan siyasətlə bağlı bildiriş;
- i) audit firmasının əhəmiyyətini göstərən illik və konsolidasiya olunmuş hesabatların icbari auditi üzrə ödənişlər və digər təminat xidmətləri, vergi xidmətləri və qeyri-audit xidmətləri üzrə ödənişlərə bölünən ümumi dövrüyyə kimi maliyyə məlumatları;
- j) tərəfdaşların haqqının ödənilməsi ilə bağlı məlumatlar.

Üzv Dövlətlər hər hansı bir şəxslə bağlı gözlənilən təhlükəni azaltmaq üçün müstəsna hallarda (f) bəndi üzrə tələblərdən istifadə etmir.

Şəffaflığa dair hesabat icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firması tərəfindən imzalanır. Bu, məsələn, 1999/93/EC sayılı Direktivin 2(1) maddəsində nəzərdə tutulan elektron imza ilə həyata keçirilə bilər.

Maddə 41

Auditor komitəsi

Hər bir ictimai maraq kəsb edən qurumun audit komitəsi olmalıdır. Üzv Dövlət audit komitələrinin inzibatın orqanın qeyri-icraçı üzvləri və/və ya auditin həyata keçirildiyi qurumun nəzarət şurasının üzvləri və/və ya auditin həyata keçirildiyi qurumun səhmdarlarının ümumi yığıncağında təyin edilən üzvlərdən təşkil olunduğunu müəyyən edir. Audit komitəsinin ən azı bir üzvü müstəqil olmalı və mühəsibatlıq və/və ya audit üzrə səlahiyyətə malik olmalıdır. Üzv Dövlət 2003/71/EC¹⁹ sayılı Direktivin 2(1) maddəsinin (f) bəndi üzrə kriteriyalara cavab verən ictimai maraq kəsb edən qurumlarda audit komitəsinə həvalə edilmiş tapşırıqların inzibati və ya nəzarət orqanı tərəfindən həyata keçilməsinə icazə verilir, bu şərtlə ki, həmin orqanın sədri icraedici üzv olarsa audit komitəsinin sədri hesab olunmur. İnzibati, idarəedici və ya nəzarət orqanlarının üzvlərinin və ya uditin həyata keçirildiyi qurumun səhmdarlarının ümumi yığıncağı tərəfindən təyin edilən üzvlərin öhdəliklərinə zidd olmadan, audit komitəsi aşağıdakıları yerinə yetirir:

¹⁹ Qiymətli kağızlar ictimaiyyətə təklif edildikdə və ya ticarət alətinə çevrildikdə dərc ediləcək bildiriş üzrə 04 noyabr 2003-cü il tarixli Avropa Parlamenti və Avropa Şurasının 2003/71/EC sayılı Direktivi (OJ L 345, 31.12.2003, səh.64)

- a) maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi prosesinə nəzarət;
- b) daxili auditin tətbiq edildiyi şirkətin daxili nəzarəti və riskin idarə edilməsi sistemlərinə nəzarət;
- c) illik və konsolidasiya olunmuş hesabatların icbari auditinə nəzarət;
- d) icbari auditə həyata keçirən auditor və ya audit firması müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərməsinə, xüsusilə də auditin həyata keçirildiyi quruma əlavə xidmətlərin göstərilməsinə nəzarət.

İctimai maraq kəsb edən qurumda icbari auditə həyata keçirən auditor və ya audit firmasının təyin edilməsi üzrə inzibati və ya nəzarət orqanının təklifi audit komitəsi tərəfindən tərtib edilən tövsiyəyə əsaslanır.

İcbari auditə həyata keçirən auditor və ya audit firması icbari auditlə bağlı əsas məsələlər, xüsusilə də maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsi prosesi ilə əlaqədar olaraq daxili nəzarət üzrə əsas çətinliklərlə bağlı audit komitəsinə hesabat verməlidir.

Üzv Dövlətlər 1-4 bəndləri üzrə irəli sürülən müddəaların audit komitəsinin vəzifələrinə bənzər vəzifələrə malik olan orqana ola ictimai maraq kəsb edən quruma tətbiq edilməməsi ilə bağlı qərar qəbul edə bilər. Həmin audit komitəsi Üzv Dövlətdə auditin həyata keçirildiyi qurumun qeydiyyatdan keçdiyi yerdə tətbiq edilən qanun müddəalarına əsasən təsis edilmişdir və fəaliyyət göstərir. Bu halda qurum bu vəzifələri həyata keçirən orqanı və onun necə təşkil olunmasını aşkar edir.

Üzv Dövlət audit komitəsi kimi fəaliyyət göstərmə öhdəliyindən azad e bilər:

83/349/EEC sayılı Direktivin 1-ci maddəsi üzrə törəmə müəssisə olan ictimai maraq kəsb edən qurum, qurum qrup üzrə 1-4 bəndlərində irəli sürülən tələblərə müvafiq şəkildə fəaliyyət göstərdikdə;

85/611/EEC sayılı Direktivin 1(2) maddəsinə müəyyən edilən birgə investisiya müəssisəsi olan ictimai maraq kəsb edən qurum. Üzv Dövlətlər həmçinin yeganə məqsədi dövlət tərəfindən nəzərdə tutulan kapitalın kollektiv investisiyası olan ictimai maraq kəsb edən qurumları azad edə bilər. Həmin ictimai maraq kəsb edən qurumlar yayılan və yatırımlar edən şəxslər üzrə hüquqi və ya idarəçiliklə bağlı nəzarət tələb etməyən prinsip əsasında fəaliyyət göstərir, bu şərtlə ki, həmin birgə investisiya müəssisələrinə səlahiyyətli orqanlar tərəfindən səlahiyyət verilsin və onlara nəzarət edilsin və 85/611/EEC sayılı Direktivi üzrə öhdəliklərə bərabər depozitlə bağlı öhdəliklərə malik olsunlar; yeganə məqsədi 809/2004²⁰ sayılı Komissiya Əsasnaməsinin (AŞ) 2(5) maddəsində müəyyən edilən və aktivlərlə təmin edilən qiymətli kağızların buraxılması olan ictimai maraq kəsb edən qurum. Bu hallarda Üzv Dövlət qurumdan audit komitəsi və ya audit komitəsinə məxsus olan öhdəlikləri yerinə yetirmək üzrə səlahiyyət verilən inzibati və ya nəzarət orqanına malik olmaması üzrə müvafiq səbəbi dövlətə açıqlamasını tələb edir;

2000/12/EC sayılı Direktivin 1(1) maddəsinə əsasən səhmləri 2004/39/EC sayılı Direktivin 4(1) maddəsinin 14-cü bəndi üzrə Üzv Dövlətin tənzimlənən bazarında ticarət aləti olmasına icazə verilməyən səhmlərə malik və davamlı qaydada yalnız borc üzrə qiymətli kağızlar buraxan (bir şərtlə ki, bütün borc üzrə qiymətli kağızların nominal dəyəri 100 000 000 avrodan az təşkil etsin və 2003/71/EC sayılı Direktiv üzrə emissiya prospekti dərc etməsin) kredit müəssisəsi.

Maddə 42

Müstəqillik

22 və 24-cü maddələrdə irəli sürülən müddəalara əlavə olaraq Üzv Dövlətlər ictimai maraq kəsb edən icbari auditə həyata keçirən auditorlar və ya audit firmalarının aşağıdakıları həyata keçirməsini təmin etməlidir:

Onların auditin həyata keçirildiyi ictimai maraq kəsb edən qurumdan asılı olmaması ilə bağlı yazılı şəkildə audit komitəsinə il üzrə məlumatları bildirmək

auditin həyata keçirildiyi quruma göstərilən əlavə xidmətlərin əlavə xidmətlərlə bağlı audit komitəsinə il üzrə açıqlamalar vermək;

audit komitəsi ilə birlikdə onların müstəqilliyi ilə bağlı gözlənilən təhlükələr və bu təhlükələri aradan qaldırmaq üçün 22(3) maddəsinə müvafiq olaraq sənədləşdirilən təhlükəsizlik tədbirlərini müzakirə etmək.

Üzv Dövlətlər əsas audit tərəfdaşlarının təyinat tarixindən etibarən yeddi il müddətində icbari audit əvəzlənməsini həyata keçirməsini və yenidən ən azı iki ildən sonra auditin həyata keçirildiyi qurum üzrə audit işində iştirak etməsini təmin etməlidir.

İcbari auditə həyata keçirən auditor və ya audit firması adından icbari auditə həyata keçirən əsas audit tərəfdaşına auditin həyata keçirildiyi qurumda audit fəaliyyəti üzrə icbari auditə həyata keçirən auditor və ya əsas audit tərəfdaşının istefaya çıxmasından ən azı iki il keçməmiş əsas idarəçilik mövqeyi tutmasına yol verilmir.

Maddə 43

Keyfiyyətə zəmanət

29-cu maddədə istinad edilən keyfiyyətə zəmanətə nəzarət ictimai maraq kəsb edən qurumun icbari auditini həyata keçirən icbari auditorlar və ya audit firmaları üzrə ən azı hər üç ildə bir dəfə həyata keçirilir

²⁰ OJ L 149, 30.04.2004, səh.1

Maddə 44

Üçüncü ölkələrdən olan auditorların təsdiq edilməsi

Qarşılıqlı əlaqələrə müvafiq olaraq Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanları üçüncü ölkədən olan auditoru o halda icbari auditi həyata keçirən auditor kimi qəbul edə bilər ki, həmin şəxs 4 və 6-13 maddələrində irəli sürülən tələblərə müvafiq şəkildə fəaliyyət göstərməsini sübut etsin.

Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanları bənd 1 üzrə tələblərə müvafiq şəkildə fəaliyyət göstərən üçüncü ölkədən olan auditoru təsdiq etməzdən əvvəl 14-cü maddədə irəli sürülən tələbləri yerinə yetirməlidir.

Maddə 45

Üçüncü ölkədən olan auditorların və audit qurumlarının qeydiyyatdan keçməsi və onlara nəzarət

Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanları 15 və 17-ci maddələrə müvafiq olaraq Birlik xaricində təsis edilən şirkətə məxsus illik və ya konsolidasiya olunmuş hesabatlarla bağlı audit rəyi təqdim edən hər bir üçüncü ölkədən olan auditor və auditi qeydiyyata almalıdır. Həmin şirkətə məxsus qiymətli kağızların 2004/39/EC sayılı Direktivin 4(1) maddəsinin 14-cü bəndinə müvafiq olaraq Üzv Dövlətin tənzimlənən bazarına ticarət alətləri kimi daxil olmasına yol verilir, lakin şirkət 2004/109/EC²¹ sayılı Direktivin 2(1) (b) maddəsinə müvafiq olaraq Üzv Dövlətin tənzimlənən bazarına ticarət alətləri kimi daxil olmasına yol verilən və hər birinin dəyəri ən azı 50 000 avro olan borc üzrə qiymətli kağızlar buraxması və ya borc üzrə qiymətli kağızların ən azı 50 000 avroya bərabər digər valyuta ilə adlanması halları bura daxil deyil.

Maddə 18 və 19 tətbiq edilir.

Üzv Dövlətlər üçüncü ölkələrdən olan auditorları və audit qurumlarının öz nəzarət, keyfiyyətin təminatı sistemləri və tədqiqat və cərimələrlə bağlı sistemləri üzrə qeydiyyata alır. Üzv Dövlət qeydiyyata alınan üçüncü ölkədən olan auditor və ya audit qurumunun özünün keyfiyyətin təminatı sistemindən azad edə bilər, o halda ki, maddə 46-ya müvafiq şəkildə qiymətləndirilən digər Üzv Dövlət və ya üçüncü ölkənin keyfiyyətin təminatı sistemi əvvəlki üç il ərzində üçüncü ölkədən olan auditor və ya audit qurumu üzrə keyfiyyətə nəzarəti həyata keçirir.

Maddə 46-ya zidd olmadan, hazırkı maddənin 1-ci bəndinə istinadən Üzv Dövlətdə qeydiyyata alınmayan üçüncü ölkələrdən olan auditorlar və ya audit qurumları tərəfindən təqdim edilən illik və ya konsolidasiya olunmuş hesabatlar Üzv Dövlətdə heç bir hüquqi əhəmiyyət kəsb etmir.

Üzv Dövlət yalnız aşağıdakı hallarda üçüncü ölkədən olan audit qurumunu qeydiyyata ala bilər:

maddə 3(3) üzrə irəli sürülən tələblərə müvafiq şəkildə fəaliyyət göstərdikdə;

üçüncü ölkədən olan inzibati və ya idarəçilik qurumunun üzvlərinin əksəriyyəti 4-10 maddələrində irəli sürülən tələblərə cavab verdikdə;

üçüncü ölkədən olan audit qurumu adından auditi həyata keçirən üçüncü ölkədən olan auditor 4-10 maddələrində irəli sürülən tələblərə cavab verdikdə;

1-ci paragrafa istinad edən illik və ya konsolidasiya olunmuş hesabatların auditləri maddə 26-da irəli sürülən beynəlxalq audit standartları, həmçinin 22, 24 və 25-ci maddələrdə irəli sürülən tələblər və ya bunlara bərabər standart və tələblərə müvafiq şəkildə həyata keçirildikdə;

internet sahifəsində maddə 40-da qeyd edilən şəffaflığa dair illik hesabatı dərc etdikdə və ya eyni qüvvəyə malik aşkarlama tələblərinə cavab verdikdə.

5(d) bəndinin vahid şəkildə tətbiq edilməsi üçün həmin bəndə istinad edən bərabərlik Üzv Dövlətlərlə əlaqəli şəkildə Komissiya tərəfindən qiymətləndirilməli və 48(2) maddəsinə istinad edən üsula müvafiq şəkildə Komissiya tərəfindən qərara alınmalıdır. Komissiya tərəfindən müvafiq qərarın qəbul edilməsini gözləyən Üzv Dövlətlər Komissiya qərar qəbul etməzdən əvvəl 5(d) bəndinə istinad edən bərabərliyi qiymətləndirə bilər.

Maddə 46

Bərabərlik olduğu təqdirdə azalma

Üzv Dövlətlər 45(1) və (3) maddəsində irəli sürülən tələbləri qarşılıqlı təsir əsasında tətbiq etməyə və ya dəyişdirə bilər, o halda ki, üçüncü ölkədən olan auditorlar və ya audit qurumları 29, 30 və 32-ci maddələrə müvafiq olan tələblərə cavab verən üçüncü ölkə üzrə dövlət nəzarəti, keyfiyyətin təminatı, tədqiqatlar və cərimələr sisteminə müvafiq şəkildə hərəkət edir.

Hazırkı maddənin 1-ci bəndinin vahid şəkildə tətbiq edilməsi üçün həmin bəndə istinad edən bərabərlik Üzv Dövlətlərlə əlaqəli şəkildə Komissiya tərəfindən qiymətləndirilməli və 48(2) maddəsinə istinad edən üsula müvafiq şəkildə Komissiya tərəfindən qərara alınmalıdır. Üzv Dövlətlər hazırkı Maddənin 1-ci bəndinə istinad edən bərabərliyi qiymətləndirməli və ya Komissiya qərar qəbul etməzdən əvvəl digər Üzv Dövlətlər tərəfindən həyata keçirilən qiymətləndirmələrə etibar etməlidir. Komissiya hazırkı Maddənin 1-ci bəndinə istinad edən bərabərliklə bağlı tələbin

²¹ Tənzimlənən bazarda ticarət alətinə çevrilən qiymətli kağızları buraxan şəxslər barəsində məlumatlarla bağlı şəffaflıq tələblərinin uyğunluğu üzrə Avropa Parlamenti və Avropa Şurasının 2004/109/EC sayılı 15 dekabr 2004-cü il tarixli Direktivi (OJ L 390, 31.12.2004, səh.38)

yerinə yetirilmədiyi barədə qərara gəldikdə, auditorlara və audit qurumlarına keçid dövrü ərzində Üzv Dövlətin tələblərinə müvafiq şəkildə audit fəaliyyətlərinə davam etməsinə icazə verir.

Üzv Dövlətlər Komissiyaya aşağıdakılar barədə məlumat təqdim edir:

2-ci bənddə istinad edilən bərabərliklə bağlı qiymətləndirmə;

1-ci bənd əsasında dövlət nəzarəti, keyfiyyətin təminatı, tədqiqatlar və cərimələrlə bağlı üçüncü ölkəyə məxsus sistemlərlə bağlı əldə etdikləri razılığın əsas ünsürləri

Maddə 47

Üçüncü ölkədən olan səlahiyyətli orqanlarla əməkdaşlıq

Üzv Dövlətlər onlar tərəfindən təsdiq edilən icbari auditorlar və ya audit firmalarında saxlanılan audit işi ilə bağlı və ya digər sənədlərin üçüncü ölkənin səlahiyyətli orqanlarına ötürülməsinə icazə verir, bir şərtlə ki:

audit işi ilə bağlı və ya digər sənədlər üçüncü ölkədə qiymətli kağızlar buraxan və ya həmin ölkədə icbari və konsolidasiya olunmuş hesabatlar təqdim edən qrupa daxil olan şirkətlərin auditləri ilə bağlı olsun;

ötürmə yerli səlahiyyətli orqanlar vasitəsilə üçüncü ölkənin səlahiyyətli orqanlarının tələbi ilə onlara ötürülsün;

müvafiq üçüncü ölkənin səlahiyyətli orqanları 3-cü paragrafa əsasən kafi hesab edilən tələblərə cavab versin;

müvafiq səlahiyyətli orqanlar arasında qarşılıqlı əlaqələr əsasında razılaşma əldə edilsin;

üçüncü ölkəyə şəxsi məlumatların ötürülməsi 95/46/EC sayılı Direktivin IV Fəslinə müvafiq olsun.

1(d) paragrafında qeyd edilən işlə bağlı əldə edilən razılaşmalar aşağıdakılara təminat verir:

səlahiyyətli orqanlar tərəfindən təqdim edilən audit işi ilə bağlı sənədlər və digər sənədlərə dair tələbin müvafiq hesab edilməsi;

məlumatları qəbul edən üçüncü ölkənin səlahiyyətli orqanı tərəfindən işə götürülən və ya əvvəllər işə götürülmüş

şəxslərin peşə sirri ilə bağlı öhdəlik daşması;

üçüncü ölkənin səlahiyyətli orqanların audit işi ilə bağlı sənədlər və digər sənədləri 29, 30 və 32-ci maddələrin

tələblərinə cavab verən dövlət nəzarəti, keyfiyyətin təminatı, tədqiqatlarla bağlı vəzifələrinin icrası üçün həyata keçirməsi;

üçüncü ölkənin səlahiyyətli orqanından icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firması tərəfindən saxlanılan audit işi ilə bağlı və digər sənədlər üzrə tələbdən aşağıdakı hallarda imtina edilə bilər:

- iş sənədlərinin təqdim edilməsi Birlik və ya tələbin edildiyi Üzv Dövlətin suverenliyi, təhlükəsizliyi və ya dövlət qanunlarına zidd olduqda;

- həmin hərəkətlərlə bağlı və həmin şəxslərə qarşı tələbin edildiyi Üzv Dövlətin orqanları qarşısında məhkəmə işi açıldıqda.

(c) bəndi üzrə tarazlıq səlahiyyətli orqanlar qarşında əməkdaşlığı yoluna qoymaq üçün 48(2) maddəsində istinad edilən proseduraya müvafiq olaraq komissiya tərəfindən qərara alınır. Tarazlığın qiymətləndirilməsi Üzv Dövlətlərlə əlaqəli şəkildə həyata keçirilir və 36-cı maddənin tələbləri və ya bərabər əhəmiyyət kəsb edən nəticələrə əsaslanır.

Müstəsna hallarda və bənd 1 üzrə azaltma yolu ilə Üzv Dövlətlər özləri tərəfindən təsdiq edilən icbari auditi həyata keçirən auditorlar və audit firmalarına audit işi ilə bağlı və digər sənədləri birbaşa olaraq üçüncü ölkələrin səlahiyyətli orqanlarına ötürməsinə icazə verə bilər, bir şərtlə ki:

üçüncü ölkədə səlahiyyətli orqanlar tərəfindən tədqiqatlar aparılsın;

ötürmə icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firmasının audit işi ilə bağlı sənədlər və digər sənədlərin yerli səlahiyyətli orqanlara ötürülməsi ilə bağlı öhdəliklərinə zidd olmasın;

həmin üçüncü ölkənin səlahiyyətli orqanı ilə bağlı olan və Üzv Dövlətin səlahiyyətli orqanlarına üçüncü ölkənin audit qurumları ilə əlaqədar audit işi ilə bağlı sənədlər və digər sənədləri əldə etmək imkanı verən iş razılaşmaları;

üçüncü ölkənin tələb irəli sürən səlahiyyətli orqanı qabaqcadan icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firmasının yerli səlahiyyətli orqanına hər bir tələb üzrə məlumat təqdim etməlidir (səbəblərini qeyd etməklə);

2-ci paragrafda irəli sürülən şərtlər əməl edilir.

Komissiya 48(2) maddəsinə müvafiq olaraq səlahiyyətli orqanlar arasındakı əməkdaşlığı yoluna qoymaq hazırkı maddənin 4-cü paragrafının vahid şəkildə tətbiqini təmin etmək üçün hazırkı maddənin 4-cü paragrafında göstərilən müstəsna halları qeyd edir.

Üzv Dövlətlər 1 və 4-cü paragraflarda qeyd edilən iş razılaşmaları ilə bağlı Komissiyaya məlumat verməlidir.

FƏSİL XII

KEÇİCİ VƏ SON MÜDDƏALAR

Maddə 48

Komitə prosedurası

Komissiyaya komitə tərəfindən dəstək göstərilir (bundan sonra Komitə adlanacaq).

Hazırkı paragrafa istinad edilən zaman 1999/468/EC sayılı Qərarın 5 və 7-ci maddələri 8-ci maddənin müddəaları nəzərə alınmaqla tətbiq edilir.

5(6) maddəsində 1999/468/EC sayılı Qərarın müddəti üç ay nəzərdə tutulur.

Komitə özünün prosedura qaydalarının qəbul edir.

Qəbul edilən tədbirlərə zidd olmadan və 26-cı maddədə irəli sürülən müddəalar istisna olmaqla, hazırkı Direktivin qəbul edilməsi tarixindən etibarən iki illik müddətin sonunda və ən son tarix 01 aprel 2008-ci il olmaqla, 2-ci paragrafa müvafiq olaraq texniki qaydalar, düzəlişlər və qərarların qəbul edilməsini tələb edən müddəaların tətbiqi təxirə salınmalıdır. Komissiya tərəfindən edilən təklif üzrə fəaliyyət göstərən Avropa Parlamenti və Avropa Şurası Müqavilənin 251-ci maddəsində irəli sürülən proseduraya müvafiq olaraq müddəaları yeniləyə bilər və onlar yuxarıda qeyd edilən müddət bitməzdən əvvəl həmin müddəalara nəzər yetirməlidirlər..

Maddə 49

78/660/EEC və 83/349/EEC sayılı Direktivlərə edilən düzəliş

78/660/EEC sayılı Direktivə aşağıdakı kimi düzəliş edilir:

43(1) maddəsinə aşağıdakı bənd əlavə edilir:

(15) “xüsusilə, maliyyə ili üzrə icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firması tərəfindən illik hesabatların icbari auditi üzrə edilən ümumi ödənişlər, digər təminat xidmətləri üzrə edilən ümumi ödənişlər, vergi xidmətləri üzrə edilən ümumi ödənişlər və qeyri-audit xidmətləri üzrə edilən ümumi ödənişlər”.

Üzv Dövlətlər şirkətin daxil olduğu və 83/349/EEC sayılı Direktivin 1-ci maddəsi üzrə tərtib edilməsi tələb olunan konsolidasiya olunmuş hesabatlara bu tələbin tətbiq edilməməsini təmin edir, bu şərtlə ki, müvafiq məlumatlar konsolidasiya olunmuş hesabatlar üzrə qeydlərdə təqdim edilsin”;

44-cü maddənin 1-ci paragrafı aşağıdakı ilə əvəz edilir:

1. “Üzv Dövlətlər 11-ci maddədə adı çəkilən şirkətlərin 43(1)(5)-(12), (14)(a) və (15) maddələrində tələb edilən məlumatlar olmadan illik hesabatlar üzrə ixtisar edilmiş qeydlər aparmasına yol verə bilər. Buna baxmayaraq qeydlər bütün müvafiq məsələlər üzrə 43(1)(6) maddəsində qeyd edilən məlumatları açıqlayır”.

45-ci maddənin 2-ci paragrafı aşağıdakı ilə əvəz edilir::

2. “1(b) paragrafı da həmçinin 43(1)(8) maddəsində qeyd edilən məlumatlara tətbiq edilir.

Üzv Dövlətlər 27-ci maddədə adı çəkilən şirkətlərin 43(1)(8) maddəsində qeyd edilən məlumatları açıqlamamasına icazə verə bilər. Üzv Dövlətlər həmçinin 27-ci maddədə adı çəkilən şirkətlərin 43(1)(15) maddəsində qeyd edilən məlumatları açıqlamamasına icazə verə bilər, bu şərtlə ki, müvafiq məlumatlar Avropa Parlamenti və Avropa Şurasının illik hesabatlar və konsolidasiya olunmuş hesabatların icbari auditi ilə bağlı 17 may 2006-cı il tarixli 2006/43/EC sayılı Direktivin²² 32-ci maddəsində adı çəkilən dövlət nəzarət sistemi tərəfindən tələb edildiyi halda həmin sistemə təqdim edilsin”.

83/349/EEC sayılı Direktivin 34-cü maddəsinə aşağıdakı bənd əlavə edilir:

(16) “xüsusilə, maliyyə ili üzrə icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firması tərəfindən konsolidasiya olunmuş hesabatların icbari auditi üzrə edilən ümumi ödənişlər, digər təminat xidmətləri üzrə edilən ümumi ödənişlər, vergi xidmətləri üzrə edilən ümumi ödənişlər və qeyri-audit xidmətləri üzrə edilən ümumi ödənişlər”

Maddə 50

/253/EEC sayılı Direktivin ləğv edilməsi

84/253/EEC sayılı Direktiv 29 iyun 2006-cı il tarixindən ləğv edilir. Ləğv edilən Direktivə edilən istinadlar hazırkı Direktivə edilən istinadlar kimi izah edilir.

Maddə 51

Müvəqqəti müddəa

53(1) maddəsində qeyd edilən müddəalar qüvvəyə minməzdən əvvəl Üzv Dövlətlərin səlahiyyətli orqanları tərəfindən 84/253/EEC sayılı Direktivə müvafiq olaraq təsdiq edilən icbari auditi həyata keçirən auditor və ya audit firmaları hazırkı Direktivə müvafiq olaraq təsdiq edilmiş hesab olunur.

Maddə 52

Minimal uyğunluq

İcbari auditi tələb edən üzv dövlətlər hazırkı Direktivdə digər şəkildə nəzərdə tutulmadığı təqdirdə daha qəti tələblər təyin edə bilər.

Maddə 53

Şəkiləyişmə

29 iyun 2010-cu il tarixindən əvvəl Üzv Dövlətlər Direktivin tələblərinə cavab verən zəruri müddəaları qəbul edir və dərc edir. Onlar dərhal bununla bağlı Komissiyaya xəbərdar etməlidir.

Üzv Dövlətlər bu müddəaları qəbul edən zaman, onlar hazırkı Direktivə edilən istinadı yoxlamalı və ya müddəaların rəsmi şəkildə dərc edilməsi ilə bağlı istinad irəli sürməlidirlər. Müvafiq istinadın tərtib edilməsi ilə bağlı üsullar Üzv Dövlətlər tərəfindən irəli sürülür.

²² OJ L 157, 09.06.2006, səh.87

09.06.2006-cı il

Avropa İttifaqının rəsmi bülleteni

Üzv Dövlətlər hazırkı Direktivin əhatə etdiyi sahə üzrə qəbul etdikləri milli qanunun əsas müddələrinin mətnlərini Komissiyaya təqdim etməlidir.

Maddə 54

Qüvvəyə minmə

Hazırkı Direktiv Avropa İttifaqının rəsmi jurnalında dərc edildiyi tarixdən etibarən 20-ci gün qüvvəyə minir.

Maddə 55

Ünvanlanan şəxslər

Hazırkı Direktiv Üzv Dövlətlərə ünvanlanır. Strasburq şəhərində 17 may 2006-cı il tarixində tərtib edilmişdir.

Avropa Parlamenti adından

Prezident

J.Borrell Fontelles

Şura adından

Prezident

H. Vinkler